

Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok

A BAROMFITENYÉSZTŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS LAPJA

~ Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felügyelete alatt megjelenik minden vasárnap ~

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK:</p> <p>Egész évre 10 kor. — fill. Félévre 5 „ — „ Negyedévre 2 „ 10 „</p> <p>EGYES SZÁM ÁRA 20 FILLÉR</p>	<p>SZERKESZTŐ-TULAJDONOS</p> <p>JESZENSZKY PÁL</p> <p>AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET TITKÁRJA</p>	<p>SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:</p> <p>Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek)</p> <p>HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT</p> <p>Kéziratokat a szerk. nem ad vissza</p>
--	--	---

A védő ojtóanyagok.

Mióta a földmívelési miniszterium nem gyakorol felügyeletet a Pasteur-Chamberland-féle ojtóanyag-termelő intézet fölött, azóta megindult a verseny és különböző ojtóanyagokat kínálnak a védőojtásra.

Persze mindenik a maga anyagját mondja az egyedüli biztos védőszernek s így jóformán tájékozatlanul áll a gazda, hogy miféle anyaggal ojtasson és megrendül a bizodalomuk valamennyi ojtás értéke iránt.

A kérdés tisztázására irányuló cikket olvashattunk az Állatorvosi Lapok (Veterinarius) múlt év márczius és áprilisi számában, hol a lépfene és sertésorbáncz ellenes Pasteur-Chamberland-féle ojtóanyagokról dr. Preisz Hugó tanár elismerő és megnyugtató cikket közöl. Deutsch László dr. pedig a Jenner-Pasteur-féle anyagok előnyeit sorolja fel.

Dr. Deutsch lényegében azt fejtegeti, hogy a régi Pasteur-Chamberland-féle anyag élő baktériumokat tartalmaz huslevesben, a tápanyag tehát romlékony, azért ez az anyag el nem tartható, hanem gyorsan felhasználandó.

A Jenner-Pasteur intézet lépfenés anyagában nem élő baktériumok, hanem gliczerines folyadékban spórák vannak; e folyadék nem romlékony, tehát az anyag sokáig eltartható. Ez az a nagy előny, a mit ennek az anyagnak a javára és a Pasteur Chamberland-féle anyagok rovására hirdetnek.

Ha a Pasteur-Chamberland-féle anyag olyan rossz lett volna, mint a milyennek a romlékonysága miatt most föltüntetik, akkor a védő ojtások nem terjedtek volna úgy el, mint

a hogyan azok elterjedtek; mert ha a romlékonysága hátránya lett volna, bizonyára elriasztotta volna az ojtástól a gazdaközönséget; pedig éppen a Pasteur Chamberland-féle anyagnak köszönhető hazánkban a védőojtások elterjedése.

Meg kell még említenem, hogy az élő baktériumokat tartalmazó (Pasteur Chamberland-féle) anyag, eddigi tudásunk szerint, gyorsabb hatású, mint a spórás anyag; a Pasteur-Chamberland-féle anyagnak ez határozott előnye romlandósága mellett is; mert a spóráknak éledni, csirázni kell az élő testben, hogy baktériumokká fejlődve, hatásukat a szervezetre kifejthessék.

Hogy mennyi idővel korábbi hatású az egyik és mennyivel későbbi a másik, órákról vagy talán 1—2 napról lehet-e szó, az bizonyosan nincs megállapítva; de valószínűleg inkább hosszabb, mint rövidebb időre terjed. De nem szándékom e kétféle anyag fölött tudományos vitatkozásba bocsátkozni, azt végzek el az erre hivatottabbak, hanem csak a gyakorlat szempontjából akarok e két kérdéshez, — a romlékonyság és eltarthatósághoz, a gyors és későbbi hatású tulajdonságokhoz — hozzászólni.

A gyakorlatban nagyon mindegy, hogy az ojtóanyag, a melyet rendelünk, romlékony vagy pedig hosszabb ideig eltartható. Szerintem ez a megkülönböztetés sem az egyik ojtóanyag hátrányára, sem a másik előnyére nem írható.

Lássuk, miért? Valamely gazdaságban, azon a vidéken, a hol a lépfene bizonyos áldozatokat szokott követelni, mindig rendszeresen, évenként megismételve végezzük az ojtást

és nem várjuk be a szórványos elhullásokat.

Más gazdaságban nem ojtatnak évenként ismétlődő időközben és rendszerint, hanem csak akkor nyulnak a védőojtáshoz, ha már beköszöntött a baj és egy vagy több elhullás fordult elő. Ez a kényszerojtás. Tehát most már abban a gazdaságban, a hol a baj kezdetét be nem várva, rendszeresen ojtunk, akár a tavaszi kihajtás előtt, akár ősszel, nincs szükségünk arra, hogy a meghozatott ojtóanyagot tartogassuk és várjunk az ojtással; hanem a gazdaság érdeke az, hogy ha már kiadtuk a pénzt az anyagért, hát ojtunk! Nincs miért várakoznunk; mert ha csupán csak az ojtóanyag eltarthatósága kedvéért várunk, akkor egyszer csak beköszönhet a baj! Különösen nincs okunk tartogatni az ojtóanyagot a tavaszi kihajtás idején, mikor takarmányváltozás okozta bélhurutok stb. fogékonyabbá, könnyebben fertőzhetővé teszik az állatokat.

Tehát az ojtóanyag eltarthatósága rendszeres évi ojtások mellett semmi gyakorlati előnnyel nem jár.

Hát, ha itt nem is, — mondják mások, — de abban a gazdaságban van előnye az eltartható ojtóanyagnak, a hol nem rendszeresen, hanem csak akkor ojtanak, ha már jelentkezett a baj s ekkor nem kell 2—3 napot várakozni, míg a megrendelt ojtóanyag megérkezik, hanem előveszszük az anyagot és ojtunk. Ugye, de jó most, hogy előre meghozattuk az anyagot! Mig megérkezne az anyag, addig talán 2—3 darab is elhullana.

Igen, itt a dolog nyitja! Hát nem kinevetni való az a gazda, a ki már

régen meghozatta az ojtóanyagot, a pénzt is kiadta érte és nem ojtott vele, hanem eltette és várakozott az ojtással addig, míg beköszöntött a baj! Csak azért várt, mert hiszen az anyag eltartható és azért is, hogy ne kelljen a betegség kiütésekor az anyag megérkezésére várakoznia.

No lám, az ojtóanyagnak ez az igen előnyösnek hirdetett tulajdonsága, hogy eltartható, még itt is semmivé zsugorodott össze.

Nagymértékű postai késésekről pedig ne beszéljünk, mert a szállítás késedelmét Páristól Oroszországig még a Pasteur-Chamberland-féle anyag is kibírja, ha az anyagot nem bontották fel.

Az a másik eltérő tulajdonsága a kérdéses, kétféle ojtóanyag, hogy melyik *fejt ki hamarabb* és melyik *későbbben a hatását*, az a tulajdonsága *rendszeresen gyakorolt ojtások mellett számításba nem jöhet*; mert itt sürgős szükség az ojtásra nincs, mindegy, ha egy-két órával, vagy akár egy-két nappal később is lettek immunisak állatjaink.

De abban az esetben, ha már beköszöntött a baj és kényszerből ojtunk, ekkor már nagyon is lényeges, hogy melyik a gyorsabb hatású ojtóanyag és mikor kezdődik az immunitás (mentesség); itt sokszor egy-két óra is egy vagy több állat életének megmentését jelenti.

Itt már *határozottan előnyt kell adnunk a gyorsabb hatású Pasteur-Chamberland-féle anyagnak*: romlkony, vagy nem romlkony, az mindegy.

Véleményem szerint tehát a Jenner-Pasteur-féle ojtóanyagot az az előnye, hogy eltartható, éppen nem emeli a Pasteur-Chamberland anyaga fölé; sőt inkább a Jenner-Pasteur anyag késedelmesebb hatása miatt — sürgős esetekben — határozottan mögötte marad a Pasteur-Chamberland-félének.

Ha megengedjük, hogy a kétféle anyag egyaránt jó, csak akkor kerekedhetik felül a Jenner-Pasteur-féle anyag, azért, mert olcsóbb.

Ez a mai szűk gazdasági viszonyok között elég ok arra, hogy elterjedjen a Jenner-Pasteur-féle ojtóanyag — akkor, ha az olcsóbb ára mellett legalább is egyenlő mértékben jó.

De nagyon is drága lenne az az ojtóanyag, ha csak 1—2%-kal is kevesebbet mentesítene, mint a régi már ismert, de drágább Pasteur-Chamberland-féle ojtóanyag.

Nincs okom kételkedni a Jenner-

Pasteur-féle anyag jóságában, bár hallottam elriasztó híreket, mint pl. a sár-szt.-miklósi eset (Fehérmegye, gr. Zichy-féle uradalom), hol éppen az I. és II. ojtóanyag előre és együtt küldéséből származtak a tömeges elhullások.

Tehát az az előny, hogy az ojtóanyag kéznél volt és az a megtakarítás, hogy az I. és II. ojtóanyag egyszerre küldésével csomagolási és postadíj lett megtakarítva — sokba kerül.

Az ilyen ojtás okozta rossz híreket persze siet mindenik intézet a másik kára a nyilvánosságra hozni. Ez lehet kellemetlen az illető intézetre uézve, de az ügynek csak hasznára van, mert legalább igyekeznek az ojtóanyagot tökéletesíteni.

A Pasteur-Chamberland-féle anyaggal is történtek már kalamitások, de úgy hiszem, hogy a 10—12 évvel ezelőtt történt gutai esetek óta, nagyobb, lényeges hiba nem fordult elő. Ugy tudom, hogy ebből a gutai esetekből kifolyó károkat a Pasteur-Chamberland-intézet rendezte; pedig nem az ojtóanyag volt a hibás, hanem az ojtó eljárás körül történt mulasztás és az emiatt keletkezett sepsis (rézmérgezés) pusztította el az állatokat.

Van még ezen a két ojtóanyag-termelő intézeten kívül egy harmadik is; ezt „Magyar intézet, labororium védő ojtóanyagok termelésére“ czim alatt ismerjük a hirdetésekben. Azonban azt nem tudom, hogy ez az intézet milyen ojtóanyagot termel; nem tudom, spórás vagy bakteriumos anyagot árusít-e és hogy a Jenner-Pasteur, vagy a Pasteur-Chamberland-féle anyaghoz áll-e közelebb?

Az az állítólagos jó eredmény amelynél az új ojtóanyag termelő intézetek hirdetésekben hivatkoznak, t. i. hogy anyagjukkal már hány és hány ezer állatot ojtottak be, — nem bizonyít semmit, mert ha valamely anyaggal már akárhány állatot is ojtottunk be és ha minden baj nélkül estünk is túl az ojtáson, az még nem bizonyítja azt, hogy használt-e valóban az az ojtóanyag? Hátha ojtás nélkül sem történtek volna elhullások?

Elég gyakran megesik, hogy egy-egy szörványos eset után ojtás nélkül sem ismétlődik az elhullás. Ha most ojtottunk volna, azt a jó eredményt minden bizonynyal az ojtás javára irtuk volna.

Nekünk nem elég tehát csak a beoított állatok számára hivatkozni,

hanem kézzel fogható bizonyítékok kellene arra, hogy meggyőződünk az anyag jóságáról és meggyőződünk arról, melyik ojtóanyag tud nagyobb %-ot megmenteni.

Tegyenek kísérleteket; ez nem kerülne olyan sokba, hogy abból, a sok jövedelemből erre is ne áldozhatnánk. Hiszem, hogy csak a kontroll állatok pusztulnának el és a védő ojtottak nagy %-a megmaradna. Tehát a kísérlet nem okozna elviselhetlen áldozatot.

Vagy talán nem merik megtenni nyilvánosan e kísérleteket, attól féltve, hogy hátha az a másik intézet anyaga lesz a győztes?!

Ha egyenlő lenne az eredmény, annál jobb, *legalább nyugodtan fordulhatnánk az olcsóbb anyag felé*. De addig az olcsóság ne csábítson senkit, mert keserves lehet a csalódása.

Meg kell még emlékezni a Jenner-Pasteur-intézet megrendeléseket szerző eljárásának egy eszközéről. Ez az, hogy ingyen adja az ojtási eszközöket és az elhasznált üvegeket is bizonyos nem tudom milyen ár szerint visszaváltja. Addig a Pasteur-Chamberland-intézet makacsul ragaszkodik a valóban borsos árakhoz.

Ha a Pasteur-Chamberland-intézet az ojtóanyag árát leszállítaná, minden bizonynyal nem veszítené el azt a tért, melyet annyi éven keresztül eredménynyel elfoglalt.

A Pasteur-Chamberland-féle intézet nem ad semmi kedvezményt az ő drága anyaga mellett sem. De nincs is erre a kedvezményre szükség; és az ilyen kedvezmény-nyújtásoknak nem is szabad megtörténnie. Mikor az állatorvos a hozzá tanácsért forduló gazdának javasolja az ojtást, *az anyag megválasztásánál meggyőződése vezesse és a gazda haszna legyen szeme előtt. Nem szabad, hogy az a hátsó gondolat vezérelje, hogy ez nyújt, az a másik meg nem nyújt neki kedvezményt, tehát amazzal végezze az ojtást.*

Ha abból az ojtóanyag árából, amit a gazda fizet, még ilyen kedvezményt is tud nyújtani az intézet, akkor még azzal is szállítsa le az ojtóanyag árát, hogy a kedvezménynek megfelelő összeg, a gazdánál maradjon.

Ami az üvegek valóságos értékben való visszaváltását illeti, ám váltsák vissza azokat a gazda javára akkor, ha valamely külföldi forrásból szerzik azt be. Ha azonban valamely hazai üveghuta szállítaná ezeket az üvegeket, ne váltsák azt be semmi-

Legjobb szerkezet. Legnagyobb munkabírás. Legkönnyebb hajtás. — Legtökéletesebb fölözés.

A LEGJOBB FÖLÖZŐGÉP AZ ALFA-SEPARATOR.

féle értékben sem; a hazai ipar érdekében dobjuk ezeket az üvegeket, a bennük maradt pár csepp anyaggal együtt a tűzbe, úgy mint azt eddig is tettük.

Keleti József
m. kir. állatorvos.

Állattenyésztés.

Rovatvezető: **Monostori Károly.**

Természetellenes táplálás és ellátás.

Valahányszor a nem természetes, hanem az u. n. mesterséges takarmányok és eleségek untalanul megújuló ismertetéseiről és ajánlásairól olvasok, mindig az a kérdés ötlök fel előttem, hogy: jól van-e az, hogy efféle anyagokat nemcsak vágóhidra szánt, vagy hizóba állított állatainknak nyújtunk, hanem adjuk azokat szélétehen-hosszában *igazi tenyésztőállatainknak is*, kiváltképpen tehenészetekben is, a melyekben pedig tenyészborju-felneveléssel is foglalkoznak, következőképp érdeklődök az, hogy lehető hosszú időn keresztül kipróbált, teteményképes tehéntől sok és jó borju származzék és neveltessek fel, tekintettel természetesen a tehenek, tejadásban való hasznosítására is, de erre csak bizonyos okszerű és czélszerű korlátok között.

Értem én azt, hogy aki tehenek „kifejésére“, aztán az elzüllés után jó husban való eladására dolgozik, az a lehető legkitünőbb kondícióban, valósággal hizott állapotban óhatja látni az elzüllött számba bocsátandó tehenet, s e czélből fel is használ a táplálásban minden lehető és sokszor csakugyan lehetetlen takarmányt, olyat is, a mely nemcsak, hogy mesterséges, hanem egyenesen természetellenes. Értem én azt is, hogy a szó szorosabb értelmében vett hizláló is így cselekszik, mert ha már vágóhidra van szánva az az állat, mindegy az, hogy elkészültéig az a természetellenes eleség szervezetét esetleg úgy megrontotta, hogy egyéb feladatnak, mint a husadás feladatának megfelelni képes nem volna. Ámde nem értem, hogy a tüzetesebb megfontolás tárgyává nagyon sokan nem teszik azt, hogy

ezen természetellenes eleség a *szaporításra szánt individuumoknál*, különösen a kérődő marhát tekintve, nem hátrányos-e?

Tudvalevőleg egy egész garmadája az eleségeknek, a legagyafurtabb módokon konzerválva és elkészítve nyújtatik az állatnak. Mennyiségben, minőségben, amely ugy ellenkezik a marha természetes követelményeivel, mint viz az olajjal, vagy tűzzel. Mosléknak ezer literjei mennek keresztül az állat *kérődésre berendezett emésztő-készülékén*; apróra vagdalt keverékek ezer kilogrammjai jutnak abba, holott annak egész bonczati szerkezete és élettani berendezése egészen más, *különösen szálas tápszereket követel*. Gyári hulladékok, melyek megemésztésére gyakran a disznó gyomra se elég erős, belé tömetnek a marhába, s anyagot erőszakoltatnak bele, melyekhez a természetes körülmények között élő és szaporodó marha soha se juthat. Vérés husliszt, tőzeg és melasz, lehuzott állati béll hulladéka és béltartalma s több efféle, takarmánynya pancsoltatik, s oda adatik, mint a többi u. n. erőtakarmány, tekintet nélkül igen sokszor arra, hogy lesz-e majd munkája, a marha *első három gyomrának* vagy nem lesz, beállhat-e az a természetes folyamat a kérődés annyiszor és oly hosszú ideig, mint szokott természetes körülmények között, hozzájárulva, így az állat diszléséhez, egészséges, ép, állapotban való megmaradásához? Ugyan hányan fontolják meg azt ezenközben, hogy a marha, természetének legjobban megfelelő eleségekhez (neki való füvelőhöz, sarjuhoz, szénához) jut s jól lakik abból 24 óra alatt többször, hát e 24 óra alatt valami 6-szor áll kérődéshez, s kérődzvéen egy-egy sorban $\frac{3}{4}$ —1 óra hosszaiig, ez valami 6 órát tesz ki naponkint. Kérdezem: végrehajtja-e az emésztő készülék ezt a természetes, a marha test-táplálására, életének, erejének, egészségének fentartására szükséges munkát akkor, amikor a napi takarmány-adagnak legjelentékenyebb része olyan alakú, összetételű, szóval minőségű és mennyiségű, a mely a három első gyomorba talán el se jut, hanem mindjárt az oltógyomorba kerül, ami pedig a többi gyomorba jut, az (eldarabolt levén.) szabályos,

kiadó kérődésre lehetőséget nem szolgáltat.

Fél, vagy egy esztendő keretén belül ilyen természetellenes eleség és takarmányozás *talán* nem forgatja fel a marha szervezetét s életműködéseinek menetére se ha *talán* elhatározóan; de lehetetlen, hogy így ne hasson egy oly állatnál, a mely talán 5—6 vagy több éven keresztül is, a szaporításra is felhasználtatik, különösen, ha még ehhez a káros hatáshoz egyéb ily hatás is társul, amint hogy ez esetben társul is abban, hogy a természetellenes életmód hosszabb idő múlva megtámadja az egész szervezetet, meg az *ivari életet is*, befolyást gyakorolván ekkép nemcsak a produkáló állatra, hanem a *produktumra is*, az előbbinél az életenergia és ellenállóképesség csökkenésének és a szabálytalan magzat-építésnek az alakjában, az utóbbinál pedig a rosszul vagy sehogy se sikerülés és nagy mortalitási-százalék formájában.

Hát én is hiszem és vallom, hogy pl. éppen a természetekben oly gyakori fertőző bántalmak, aminő a ragadós tüdőgyulladás, elvetélés, borjupusztulás és gümőkór, fertőző csiráknak köszönik létrejöttüket, de hiszem és vallom, hogy *éppen azon természetellenesen táplált és kezelt individuumok azok, melyek a betegítő okoknak ellenállni legkevésbé tudnak, azok azok, amelyeknél generációikban is megboszulja magát a hiba*, amit ily formában a tenyésztő elkövet. Megboszulja magát kivált akkor, ha az egészségtan *egyéb* kívánalmi ellen is vétségek követtetnek el, pl. a fejéssel való tulzsarolással, az istállóit téltlenségre kárhozzatással, s az egész ivari működés felforgatásával, stb.

Egészen uzuális pl. a tenyésztehenet egész életére a teljes elzüllésig az istállóban örökös rabságra kárhozzatva lekötni s valóságos tej- és borjutyárképpen tekinteni és ellátni. És ebben az a keserves, hogy *éppen a legkiválóbban hasznosító egyedek zsarolódnak, kopnak, romlanak el leghamarább* s válnak a jóféle anyag továbbszaporításában nullává; éppen az ilyenektől nem lehet elég sok és elég jó borjút nevelni azért, mert a minden irányban való zsarolás, a

Erőtakarmányok, mint korpa, malomkonkoly, malátacsíra, szárított moslék, szörplé stb. beszerzése végett forduljunk a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉHEZ BUDAPESTEN, V. KER.

Alkotmány-utca 31.

természetellenes táplálás és egyéb ellátás minden nyavalyához, de kivált közönséges és fertőző elvetüléshez, nőszerű dühösséghez, (folytonos folytatás = nymphomania) és tuberkulózishoz felettén fogékonytá teszi az állatot, úgy, hogy szervezete valósággal maga-magát éli fel az előtt, mielőtt a természettől reá rótt és a tenyésztő által kívánt feladatának (minél több és jobb tej, minél több és jobb borju bizonyos okszerű határok között) megfelelt volna, mielőtt különösen magához hasonló ivadékokat a további üzem számára hátrahagyhatott volna.

Avagy nem uzus, illetőleg nem abuzus-e, hogy a tenyésztehenet, a mely a természetellenes takarmányozás, s egyéb, az életrendben elkövetett hiba, természetadta szervezeti mivoltából már úgy is kiforgatott, vemhességének egész ideje alatt, be egészen az új ellésig, kiméltlenül fejik, leelés után ugyszólván azonnal ismét felhátatják, aztán újra fejik a helyett, hogy a szervezetnek némi pihenőt engednének pl. abban, hogy a leborjzás előtt — mondjuk 2 hónappal — elapasztanának és abban, hogy a leelés után nem 4—6 hétre, hanem jóval hosszabb idő pl. 2—3 hónap mulva hágnának, ekként lehetőségét adván az állatnak arra, hogy a vemhesség utolsó két hónapjában még méhében levő magzatját egyáltalán jól felépíthesse, erőit, anyagait az új laktációra összeszedhesse s az új fogamzás után fejlődésnek induló új magzatát javarészen akkor építhesse már, mikor erőit, anyagait nem kénytelen megosztani önmaga, világon levő borja, a fejlődésnek és méhében levő vemhe között.

Ugy gondolom, érdemesek mindezek a komoly megfontolásra legalább is mindenütt ott, a hol a tejgazdaság tenyészivadék-szaporítással kapcsolatos, s azt hiszem, hogy komoly megfontolás és ehhez alkalmazkodás esetén, számokban egy könnyen kifejezhető nagyságu haszon leendő az, amit hazánk tenyészmarha-állománya javára írhatunk, mert ilyen a kár is, amelyet az itt jelzett félszükségek meg gondolatlanságok következtében ez állományunkban szenvedünk. *Monostori Károly.*

Lágy minőségű szalonna.

A lágy szalonna a normális összetételénél több oleint, kevesebb stearint és palmitint tartalmaz. Ilyen szalonna sokszor ujjnyomásnak is enged, könnyen romlik és 27—28° C.-nál már megolvad, holott a jó szalonna csak 37—38° C.-nál olvad meg. A szalonna lágysága rendszeren annak a követ-

kezménye, ha fiatal sertéseket tulajdonos gyorsan hizlalnak.

Kanadában a sertésenyésztés igen nagy arányu, úgy, hogy onnan évente 70 millió frank értékű szalonnát ekszportálnak, s épen azért értékesek az ottani, ottewai kísérleti állomás ezirányu kísérleti tapasztalatai. Ezen állomás kísérleteit 190 tamworth-faju sertéssel végezte több hónapon át azon czélból, hogy megállapítsa a szalonna lágyságát előidéző okokat. A kísérletek végeredménye a következőkben foglalhatók össze:

Az abraktakarmányok közül a zab, borsó és árpa-keverék szolgáltatta a legkeményebb és legegyszerűsebben vastag szalonnát és ezen hatása szárazon adagolva éppen olyan volt, mint a beáztatott keveréké. Ezen takarmánytól legerőteljesebben fejlődtek az állatok is. Ugyanezen takarmány, felében tengerivel helyettesítve, oleinban gazdagabb és lágylásra hajlandó szalonnát szolgáltatott. Az állomás szerint minél több tengerit kaptak a sertések, annál könnyebben lágyló szalonnát szolgáltattak. A babbal takarmányozott sertések lassan fejlődtek és szalonnájuk vékony volt. A lefölezött tej ellenben az állatok fejlődését gyorsította. Ezek szerint tehát a bab és tengerivel nevelt állatoknak lefölezött tej is adandó, ha normális fejlődésüket kívánjuk. A takarmány- és murek-répa, tök, csicsóka és burgonya nem ártottak a szalonna és hus minőségének. Legjobb szalonnát szolgáltattak azon sertések, amelyek hizlalása normálisan és fokozatosan hajtattott végre. (D. lw. Thz.)

Állategészségügy.

Rovatvezető: **Dr. Rátz István.**

A budapesti marhavásár zárata.

A budapesti marhavásár az ott fellépett ragadós és körömfájás miatt a mult hét végén járványos területnek nyilvánított és zár alá helyeztetett. A baj fellépte után a főváros tanácsa azonnal megtette a legmesszebbmenő intézkedéseket a vész korlátozása és széthurcolásának megakadályozása érdekében a minek megfelelőleg elrendeltetett, hogy a budapesti vásárról sem a belföldi, sem az osztrák szabadforgalomba állatot vinni nem szabad s elsősorban lábbon nem szabad szarvasmarhát a fővárosi piacról elhajtani. Bevonták az összes marhaleveleket, s a főváros határát rendőrileg őriztetik, nehogy a fővárosból szarvasmarha kihajtsanak. A vásártéri istállókból az összes marhák áthajtottak

a vágóhidakra, ahol azok a hét folyamán levágattak.

Konstatálnunk kell, hogy a hatóság a szükséges intézkedéseket gyorsan és energikusan hajtotta végre és csak az a kívánatos, hogy az óvintézkedések ezentul is a legnagyobb szigorúsággal betartassanak, mert csak így lehet remény arra, hogy a baj mielőbb elfojtassék és hogy a fővárosi állatkereskedelem ismét szabaddá váljék, melynek a vész által történt korlátozása az állatkereskedelem terén nem csekély mérvben vált érezhetővé.

Épen ennek érdekében a főváros tanácsa sürgős felterjesztésben arra kérte a földmívelésügyi minisztert, hogy a vásárra fölthajtott állatokat a vasutal összekötött belföldi és osztrák vámhidakra vasuton kizárólag levágásra elszállítani megengedje, amely kérelemnek a miniszter helyt is adott.

Ez ügyben különben a földmívelésügyi kormány a kereskedelemügyi kormányval egyetértőleg sürgősen tette meg a szükséges intézkedéseket és kiadta azokat a rendeleteket, amelyek a vásárt a baj tartama alatt szabályozni fogják.

A miniszter rendelete egész terjedelmében a következő:

1. A marhavásárra csakis vágóállatok, vagyis csak levágásra szánt szarvasmarhák (borjuk és bivalyok is), juhok és kecskék hozhatók és pedig — úgy mint eddig is — kizárólag csak vasuton és a főnálló szabályok szoros megtartásával. Ezen állatok kizárólag és közvetlenül csak levágásra adhatók és szállíthatók el.

2. Ezen vásárról ez idő szerint — önként érthetőleg — tilos a kivitel a vámkülföldre, ugyszintén Horvát-Szlavonországokba és Ausztriába is; azonban a cs. kir. osztrák belügyminiszter irtól kieszközözendő engedélyvel a kivitel Ausztria egyes közbéghidjaira és konzumvásáraitra közvetlen levágás czéljából vasuton történhetik.

3. A belföldre való elszállítás (Horvát-Szlavonországokra ki nem terjed) csakis azon városokba vagy községekbe és pedig kizárólag vasuton történhetik, a mely helyeken vasutállomás, közbéghid és hatósági állatorvos van.

Az ilyen szállítmányok elindításáról a székesfőváros állatvásárain az állatorvosi szakszolgálat vezetője táviratilag értesíti a rendeltetési helyen levő állatorvost, aki az állatszallítmányt megérkezéskor darabonkint alaposan megvizsgálja és fölöttes hatóságának tudtával arról gondoskodni köteles, hogy ezen állatok, ha kirakáskor teljesen egészségeseknek találtattak, felügyelet alatt közvetlenül elhajtassanak az ottani közbéghid istállóba, ha pedig ilyen nincs, akkor olyan különálló udvarba, amelyben hasított körmű állat nem tartatik,

vagy pedig csak ottani levágásra szánt állat van. A szóbanforgó állatok ezen helyről más helyre át nem állíthatók és itatásuk is ugyanazon istállóban történjék; az állatok a megérkezéstől számított három napon belül az ottani közbizottság vágandók le a hatósági állatorvos ellenőrző felügyelete alatt. Azon esetben, ha ilyen szállítmányban a megérkezéskor ragadós száj- és körömfájás állapotban marad meg, azon állatok, amelyekben a betegség legcsekélyebb jele is észlelhető, *lófogatu kocsikon*, a fertőzés gyanús többi állatok pedig megfelelő óvintézkedésekkel ugyancsak közvetlenül az ottani közbizottság szállítandók és haladéktalanul levágandók.

4. Azon esetben, ha a budapest-székesfővárosi marhavásártér veszélyes, onnan a vágóállatok állatorvosi vizsgálat után, a Budapest székesfőváros közvetlen környékén levő azon helységekre, a hol közbizottság van, s ahol a vágóbizottsági szolgálatot állatorvos végzi, a székesfővárosi állatvásárok és közbizottságok igazgatóságának engedélyével közvetlenül — tehát utközben beállítás vagy etetés és itatás nélkül — az ottani közbizottság elhajthatók és ottan három napon belül levágandók. A nevezett igazgatóság engedélye alapján történő elindításról a székesfővárosi állatvásárokon a m. kir. állatorvosi szakszolgálat vezetője, a rendeltetési hely vágóbizottság táviratilag értesíti ellenőrzés végett, a mit a vágóbizottsági szolgálatot ellátó illető állatorvos a 3. pont értelmében teljesíten.

5. A 2., 3. és 4. pontban megjelölt állatszallítmányok minden egyes marhalevelén szembeszökő módon föl kell tüntetni azt, hogy a marhalevel utközben át nem irányítható és hogy az állat a marhalevelén jelzett *rendeltetési helyen* — és pedig a mennyiben a szállítmány külföldre küldetik — három napon belül vágandó le.

6. Azon esetben, ha a 3. vagy 4. pontban említett szállítmányban akár az érkezéskor, akár pedig a levágás alkalmával ragadós száj- és körömfájás megállapítható: az állatorvos tartozik az esetről a székesfővárosi állatvásárokon az állatorvosi szakvizs-

gálatot vezető m. állatorvost azonnal táviratilag értesíteni.

7. A nevezett vásáron nem budapesti fogyasztásra eladott állatok még a vásár napján — illetve az osztrák belügyminiszteri engedéllyel menő állatok az engedély megérkezése után azonnal — elszállítandók, a budapesti fogyasztásra eladott állatok pedig még a vásár napján a közbizottság területére átállítandók; az eladatlanul maradt állatok a kizárólag ezek részére kijelölt istállóba helyezendők el és ha a következő vásárig is eladatlanul maradnak, akkor már csak külön helyen állíthatók föl eladásra, úgy, hogy ezen második vásárra ugyanannak az állatokkal egyáltalán ne jussanak érintkezésbe.

Baromfitenyésztés.

Rovatvezető: **Hreblay Emil.**

Baromfitenyésztők Országos Egyesülete.

A baromfitenyésztők Országos Egyesülete közgyűlése.

1903. január hó 25-én.

Egyesületünk első évi rendes közgyűlését f. évi január hó 25-én tartotta meg *Pirkner János* ügyvezető-alelnök elnöklése alatt. Jelen voltak: *Andrassovich Géza*, lov. *Asbóth Béláné*, *Buday Barna*, *Fedák István*, dr. *Fischer Samu*, *Grasselli Miklós*, *Haas Ignác*, *Hackel Udó*, *Hegedűs András*, dr. *Hegedűs Aladár*, *Hreblay Emil*, *Ivántsy Aladár*, *Jeszenszky Pál*, *Kenéz Zoltán*, *Kovács Ödön* ker. felügyelő, *Kovács Ödön*, *Krompecher Szilárd*, *Kodolányi Antal*, *Küsztler Henrik*, *Ludányi Béla*, *Matlaskovszky Tádé*, *Mike János*, *Nagy Tádé*, *Nick Ede*, *Nick Edéné*, *Péterfy Tamás*, *Polónyi Manó*, *Rácz Ödön*, *Rácz Ödönné*, dr. *Rodiczky Jenő*, *Rubinek Gyula*, *Sierbán János*, *Szilassy Zoltán*, *Tanner Anna*, *Tanner Irma*, *Walkó István*, *Zórád István* egyesületi tagok és *Agh Endre* titkár.

Pirkner János alelnök az alábbi beszéddel nyitotta meg a közgyűlést: Nekem jutott a szerencse, hogy az elnöki széket első közgyűlésünkön

elfoglalhassam. Kötelességemnek ismerem gróf *Teleki Józsefné* elnökne öméltségát és *Lippich Gusztáv* főispán alelnöktársaimat, akik betegségük folytán távolmaradtak, kimenteni.

Tisztelt közgyűlés! Azon háborúban, amely a magyar mezőgazdaság érdekében a legutolsó időben lefolyt, nem a legalárendeltebb az a csata, amelyet a baromfitenyésztés ügye megvívott s amelyből mint győztes került ki. Kétségtelen, hogy mezőgazdasági mérlegünkben ezen ágazat ma elsőrangú fontosságú pozícióit foglal el, mert jóformán vezérszerepet visz. E háború lefolyt anélkül, hogy rendes hadserege lett volna ezen gazdasági ágazatnak s csak a legutóbbi időben jutott ehhez. Ezen egyesület van hivatva arra, hogy lelkesülten vivja tovább a harcát és tartsa meg ezen gazdasági ágazatot a mai fontosságában és járuljon hozzá annak fejlesztéséhez. Midőn ezelőtt $\frac{3}{4}$ évvel ezen egyesület lelkes férfiak közakaratu óhajta ssa következtében létesült, célul tűzte ki, hogy pótolja az imént általam említett hiányt. Ezen célok elérésében két faktor támogatott bennünket nagymértékben, nevezetesen Öcczellencziája a földmívelésügyi miniszter, ki nemcsak az egyesület létesítéskor, de azóta is jóakarattal, anyagi támogatással s működési körünk kibővítésével is nagymértékben hozzájárult az egyesület létesítéséhez, terjesztéséhez, jövőjének biztosításához, másodsorban pedig az „OMGE.“, amely mint az ország legelső gazdasági faktora igazi szeretettel keblére ölelte ezen fiatal egyesületet, helyet adott neki palotájában, funkcionáriusai a mi munkatársaink, s mindent megtett arra nézve, ami ezen egyesület fenntartásához szükséges. Bátor vagyok a Tisztelt Közgyűlésnek javasolni, hogy Öcczellencziájának a földmívelésügyi miniszternek és az OMGE.-nek is az ő támogatásukért köszönetünknek adjunk kifejezést (Éljenzés). Ezek előre bocsajtása után van szerencsém a Közgyűlést megnyitni.

A jegyzőkönyv hitelesítésére fölkérem dr. *Rodiczky Jenő* és *Kovács Ödön* egyesületi tagokat. Miután pedig a választmányunk részben pótlásáról és számvizsgáló bizottsági tagok vá-

PESTI HENGERMALOM-TÁRSASÁG

Alapított <<
>>> 1839-ben.

Örleményei a legkötünőbb minőségben megbízhatóan mindig egyformán szállíthatók, a miért is általában a legnagyobb kedveltségnek örvendenek. — A Pesti Hengermalom takarmányozóikéi mindig kifogástalan tiszták, egészségesek és igen táplálékonyak. — A Pesti Hengermalom valóságos sp. cziálítása a 9. számú finom korpája, melynek gyártására a legnagyobb gond fordítottatik és mely igen keresett takarmány különösen tejgazdaságok számára. — A Pesti Hengermalom darált konkolya igen erőteljes, kedvelt takarmány, szintén főképen tejgazdaságok számára. — A Pesti Hengermalom G jelű nagyszemű

durva korpája czélszerű erőtakarmány lovak és szarvasmarháknak. A Pesti Hengermalom 8-as sz. takarmánylisztje igen egészséges kiadó, hustermelő és tejképző kitűnő erőtakarmány. Igen alkalmas keverési czélokra, más takarmányok följavítására.

BUDAPESTEN.

Magyarország legelső mőmalma.

Minden kiállításon a melyen részt vett, a legnagyobb kitüntetésekert nyerte el.

~~~~~

lasztásáról van szó, szavazatszedő-bizottságot is kell kiküldeni. A szavazatszedő-bizottság tagjaiul: *Kodolányi Antal*, *Nick Ede* és *Jeszzenszky Pál* tagokat kérem fel.

Agh Endre titkár ezután fölolvassa a kisorsolt választmányi tagok névsorát, akik helyébe a közgyűlésnek új választmányi tagokat kell választani. A szavazás idejére elnök 10 percze felfüggeszti a közgyűlést.

A szavazás után *Pirkner János* elnök a közgyűlést újból megnyitja s bejelenti, hogy beadott 28 szavazat. Megválasztattak *igazgató-választmányi tagokul* a 20 kisorsolt tag helyébe: 1. *Darányi Ferenczné*, 2. dr. *Frecot Menyhért*, 3. *Grasselly Miklós*, 4. *Hauer Béla*, 5. dr. *Hutyra Ferencz*, 6. *Jókuthy Sándor*, 7. *Lipthay Béláné*, 8. gróf *Lónyay Gáborné*, 9. *Ordódy Majláth Gizella*, 10. *Monostori Károly*, 11. *Nick Edéné*, 12. *Pálóczi Horváth István*, 13. *Polónyi Manó*, 14. *Rausch Aladár*, 15. *Serfőző Géza*, 16. *Szalay János*, 17. *Szilassy Zoltán*, 18. gróf *Teleki József*, 19. *Tormay Béla*, 20. *Ybl Felix*.

Pirkner János elnök: Határozatként kimondja tehát, hogy nevezettek az igazgató-választmány tagjaivá megválasztattak. A számvizsgáló-bizottság tagjaivá megválasztattak egy évre: *Andrássovich Géza*, *Székács István* és *Zorád István*.

Pirkner János elnök: Most következnek a múlt évi működésről szóló jelentés. A kibocsájtott „Évkönyv”-ben ezen működés legrészletesebben ismertette van, de még sem mulasztatom el, hogy ezen múlt évi működésünk egyik-másik kimagasló részére reá ne mutassak; s így elsősorban emlitem a fényes sikert, amelyet az egyesület a *pozsonyi kiállítás keretében bemutatott kiállítással* elért. Minden öndicsékvés nélkül fényes sikernek jelezhetjük a kiállítást s hivatkozom az angol volt földmivelésügyi miniszternek a kijelentésére, aki a kiállítást megtekintvén, akként nyilatkozott, hogy még Angliában sem volt ily fényes kiállítás, holott ottan a baromfitenyésztés vezér szerepet vívó gazdasági ág. A pozsonyi kiállításon 130 tenyésztő mintegy 4000 darab baromfit állított ki. Egy másik kimagasló momentum a kiállítás alkalmával rendezett *I. orsz. baromfitenyésztési kongresszus* volt, melyen magas színvonalu vita kísért a javaslatokat, melyek a baromfitenyésztés és értékesítés emelésére vonatkoztak. Az egyesület a taggyűjtés terén is jelentékeny sikereket mutat fel, s remény van arra, hogy legközelebb az összes vidéki gazdasági faktorokat fogja magában foglalni. A gazd. egyesületek bevonásával baromfitenyésztő körök alakítását is tervbe vette az egyesület. Méltóztassék az évi jelentésben foglaltakat tudomásul venni. (Helyeslés.)

Kovács Ödön: Nem hagyhatja megjegyzés nélkül az évkönyv 93. lapján foglaltakat. Az alapszabályok I. 3. §-a szerint az egyesület célja a baromfitenyésztés iránti kedvet és ismereteket fejleszteni s az értékesítést

előmozdítani, vagyis az egylet kell hogy szíven viselje tagjai érdekeit. Az évkönyv 93. lapján foglaltatik az eladásra szánt baromfiak kimutatása, mely szerint a langshan erősen kiszorította a plimouthot a tenyésztés köréből. Hat évvel ezelőtt a földmivelési miniszterium elsősorban a plimouthot ajánlotta tenyésztésre az idegen fajták közül. Ha most a plimouthot kiszorítjuk, akkor a tenyésztők 6 évi munkája kárba vészett. Szerinte az évkönyvből kimaradhatott volna ez a kitétel.

Hreblay Emil: Előtte szóló szerint az Évkönyv e kitétele alkalmas arra, hogy a plimouth tenyésztésétől a kedvet elvegye. Szóló azt tartja, hogy a jobb a jónak ellensége. Mikor a plimouthot ajánlotta a földmiv. miniszterium tenyésztésre, akkor még nem voltunk tudomással az orpington létezéséről. A hat év előtt megindított kísérlet azt célozta, hogy a tenyésztőközönségtől vártuk, hogy miként válnak be; további cél volt, hogy a magyar tyukot oly fajtákkal keresztezzük melyek teljesen megfelelő baromfiterméket: hust és tojást szolgáltatnak. Szóló is plimouthtenyésztett, de kiábrándult abból a langshan javára. Az orpington tenyésztésével megkezdett kísérlet remélni engedti, hogy ez a fajta fóg legjobban megfelelni a hazai fajtának és a külföldi kivitelre, s mindent el fog követni, hogy az orpingtont megvédelmezze.

Kovács Ödön: Felszólalásával nem támadni akart, hanem csak azt célozta, hogy a tenyésztők hat éves kísérletét halomba dönteni nem lehet. Szóló azon lesz, hogy a plimouthot megvédje.

Nagy Dezső: felemlíti, hogy ő szintén plimouthot tenyésztett, de azt tapasztalta, hogy az összes fajták közt a plimuth fejlődött legkésőbb. Hivatkozik szóló az Egyesült-Államok közzétett statisztikájára, mely szerint két évi tapasztalat igazolta, hogy az orpingtonnal való keresztezés fényesen bevált. Szóló tapasztalat alapján azt a meggyőződését fejezi ki, hogy az orpington a plimuthnak magasan felette áll.

Sierbán János szerint a vita eltérőldött tulajdonképpen céljától. *Kovács* tagtárs azt kifogásolja, hogy az Évkönyv animozitással szól a plimuthról. Szerinte a tenyésztőktől beérkező adatok alapján lehet a kérdést eldönteni.

Rätz Ödön: háromféle fajtát tenyészt. Nagy kedvvel és szeretettel tenyészt a plimouthot, attól nem tud elválni. Nem akart az orpingtonról szólni, szerinte a tenyésztőknek mindegy, csak jó legyen a fajta; a stajer kappannak párja nincs s szóló mindenütt azt látja, hogy dorkingvérrel párosítanak; az angol piaczon sokkal jobban fizetik a fehérhúsu baromfit. *Hreblay*nak ez volt az álláspontja, kéri *Kovács*ot szorítson helyet tenyésztésében az orpingtonnak is.

Kovács Ödön felszólalása után még *Grasselly Miklós* hivatkozik arra, hogy külföldi piacokon a kereskedelmi

kiváncsalm a fehérhúsu baromfi iránt nyilvánult meg. Ezután:

A közgyűlés az évi működésről szóló jelentést tudomásul vette és ahhoz hozzájárult.

Agh Endre: titkár terjesztette elő ezután jelentését a tagmozgalomról. E szerint a múlt évi taggyűjtés 2 alapító és 336 rendes taggal végződött, a kik közt 18 vidéki társadalmi faktort számítottunk. Ezzel kapcsolatban jelenti, hogy az új évben már 1 alapító és 111 rendes tag lépett egyesületünk tagjai sorába, a kikkel együtt a mai taglétszám 3 alapító és 447 rendes tag. A közgyűlés a tagmozgalomról szóló jelentést helyeslőleg vette tudomásul.

Andrássovich Géza olvasta fel ezután az egyesület 1902. évi zárszámadására vonatkozó számvizsgáló bizottsági jelentést, melyhez a közgyűlés hozzájárult s a szokásos fölmentvényt megadta.

Andrássovich Géza előterjeszti az igazgató-választmány által egybeállított 1903. évi költségelőirányzatot, mely 10223 K. 23 f. bevételt és 10525 K. kiadást tüntet föl.

Kovács Ödön kéri, hogy mily alapon számíttatik az egyesület hivatalos lapjáért 5 korona?

Nagy Dezső: az egyesület hivatalos lapjáért az 5 korona járandóság előzetes egyezség útján lett megállapítva. Hogy a lap viszonylag kevés teret szentel a baromfitenyésztésnek, annak oka az, hogy kevesen vannak, akik e téren irodalmilag működnek.

Sierbán János ismerteti a választmány álláspontját a lap dolgában, a melynek kiadójával azért történt megállapodás a lap kiadására vonatkozólag, mert az egyesület nem volt, s ma sincs még abban a helyzetben, tagjai csekély száma folytán, hogy önálló álló lapot kiadhatna. Egyébként a szerződés szabad teret biztosít a választmánynak a tekintetben, hogy önálló lapot kiadhasson abban a perczen, mikor anyagi helyzete eléggé megerősödött.

Ezek után a közgyűlés az egyesület 1903. évi költségelőirányzatát egyhangulag elfogadja.

Hreblay Emil: vázolta ezután röviden az egyesület 1903. évi működési programját. Néhány újabb akezióval is ki fogja bővíteni az egyesület ezt a programot, így fajbaromfiakat fog közvetíteni az állattenyésztési felügyelőségek útján; egy másik ténykedése oda fog irányulni, hogy baromfitenyésztési köröket fog létesíteni, melyek nagy mértékben járulnának hozzá az országos egyesület megerősödéséhez. Jelenti, hogy a Pest megyei gazdasági egyesület ezen akeziót már is megkezdte. Ugy szintén a földmivelésügyi minisztertől kérni fogjuk azt is, hogy a baromfitojások kiosztásával az egyesületet bizza meg. A közgyűlés a működési program ekként való kiterjesztéséhez hozzájárul.

Agh Endre: titkár ismerteti ezután kivonatossan *Kovács Ödön* tagnak a választmány útján a közgyűléshez be-

adott indítványt, melyet lapunk mult számában közölt választmányi ülésről szóló tudósításunkban már ösmerítettünk.

Kováts Ödön kéri indítványának szövegrinti felolvasását, ami megtörténik.

Nagy Dezső a benyújtott indítványokra vonatkozólag a választmány-nak e lapok mult számában ismertett határozatát teszi magáévá s kéri annak elfogadását, mert az indítvány első része elintéztet nyert, a többi része tanulmányozásra szorul.

A közgyűlés a választmányi javaslat értelmében határozott, az indítvány első részét áttette a választmányhoz, az indítvány többi része fölött pedig napirendre tért.

Végül Pirkner János elnök meleg szavakkal üdvözli dr. Rodiczky Jenő vál. tagot 40 éves gazdasági írói jubileuma alkalmával, mint aki a hazai baromfitenyésztési szakirodalomnak első harczosa volt. (Éljenezés.) Dr. Rodiczky Jenő köszöni a megtisztelő megemlékezést s azon lesz, hogy továbbra is szolgálja e gazdasági ágat irodalmi téren.

Polónyi Manó kedves kötelességet teljesít annak fölemlítésével, hogy az egyesület tevékeny alelnökét Pirkner Jánost, az Erdélyi Gazdasági Egyesület disztagjával választotta. (Éljenezés.) A mai közgyűlés tapintatos vezetéseért és a lefolyt évben tanúsított lelkes fáradozásáért jegyzőkönyvi köszönetet javasol szavazni az elnöknek. Ehhez a közgyűlés egyhangulag hozzájárul.

A gazdasági cselédek tenyésztésének részesedése a baromfi-kivitelben.

Lippich Gusztáv ur, a „Baromfitenyésztők Országos Egyesülete“ alelnökének összeállítására szerint, hazánk az 1892-től 1901-ig bezárólag vett 10 esztendő alatt kivitt:

eleven szárnyast...	80.518,938	K. ért.-ben
leölt „	116.297,947	„
tojást	234.435,368	„
fosztott tollat	12.697,264	„
fosztatlan tollat	85.966,984	„

összesen ... 529.916,501 K. ért.-ben.
Behozott ... 16.618,316 „

Kivitelitöbblet tehát 513.298,185 K. ért.-ben.

E statisztikai adat utolsó (1901.) éve, 64.741,202 koronával szerepel, s arra, hogy ebben mintegy mekkora része lehet pusztán csak a gazdaságokban alkalmazott cselédnépségnek (Knecht), érdekes fejtegetések kapcsolnak mutat reá Th. Wannura magyar bérlő, az „Öest. Wochenblatt“-ban, mely fejtegetés egyébiránt az „Ill. Landw. Z.“ f. évi 6-ik számában is befoglaltatik.

Vélekedik pedig Wannura ur többi között a következőképen: „A magyar földmívelésügyi miniszter utolsó budget beszédében oda nyilatkozott, hogy az ország baromfi- és tojaskivitele,

értékben a gabonakivittel, immár tul-szárnyalta. Ebben a kivitelben a magyar gazdasági cselédnépségnek nem kis része van. Ezt némely, a magyar viszonyokat kevésbé ismerő osztrák gazda bizonyára kételkedéssel fogadja és kérdezi, hogy Magyarországon a cselédnép a közgazdaságban olyan lényeges faktor-e csakugyan, hogy az ilyen fontos gazdasági termények kivitelében közrejátszhatik?

Erre a felelet az, hogy a magyar cseléd a gazdaságokban bizony nem valami fényes készpénzfizetést kap, de ennek kompenzációjaképen 1—1 sertést és több baromfit tarthat. Nyitra, Trencsén, Pozsony, Bács-Bodrog és a szomszédos vármegyékben a gazdasági cseléd kap készpénzben egy évre 24—40 forintot, valami 13 hl. gabonát, só, hűvelyes vetemény és zsir áraban 16—20 koronát és 600—1200 □-m. szántót.

Nem állítom, hogy a magyar cseléd a produkált sertést és baromfit családjában elfogyasztani kész nem volna, de a szükség — mert a deputatumból nem futja — ráviszi sertésének, produkált szárnyasának s ezek tojásainak áruba bocsátására, hogy a pénzből aztán egyéb szükségleteit fedezze. A statisztikai adatok szerint Magyarországon mintegy 13 millió 500 ezer ember él a mezőgazdaságból. 1890-ben megejtett számlálás szerint, Magyarországon 2.795,885 a mezőgazdasági üzemek száma. Ebből esik: 1000 holdon felüli nagy birtok 3977 = 7.451,640 hektár terjedelemmel: 100—1000 hold terjedelmű birtok 20,797 = 3.399,400 hektár terjedelemmel; 5—100 hold terjedelmű 1.311,218 = 11.574,860 hektár terjedelemmel és 5 holdon aluli birtok 1.459,893 hektár.

Alapul csak a nagy- és közép-birtokokat véve, melyekre összesen 10,851,040 hektár esik, kell, hogy ezeken legkevesebb 1½ millió gazdasági cseléd és egyéb efféle állandó alkalmazott munkás legyen.

Összehasonlításba a magam bér-gazdaságát veszem, mely valamivel több mint 200 hektár s melyen 12 állandó cseléd foglalatoskodik. Ehhez viszonyítva a 3.399,400 ha. magyar közép-birtokot, azon van 407,938 és a nagybirtokon, azt 3-szoros nagyságban véve, van 894,192 cseléd; összesen tehát — ha ehhez 5—100 hektár birtokok cseléd számát is hozzáadjuk — az alkalmazott gazdasági cselédek száma 1½—2 milliót tehet ki.

Már most itt szerzett tapasztalataimból ítélve megállapíthatom, hogy egy-egy ilyen cseléd évenként piacra

visz legalább 10 pár csirkét 80—100 fillér értékben és két Schok (120 drb) tojást 4 korona értékben, ami 2 millió cselédet véve fel, kitesz 20 millió pár csirkét valami 16 millió korona értékben és millió Schock (480 millió drb) tojást, további 16 millió korona értékben, vagyis mindösszesen 32 millió koronát.

Eszerint ha pl. az 1901. év kivitelének nagyságát (64.741,202 koronát) vesszük alapul, abban Wannura ur szerint mintegy fele rész a magyar gazdasági cselédnépség baromfi- és tojás-produktumára esik, tehát ennyivel vesz részt direkt, vagy indirekt az exportban. Jóllehet nem lehetséges ellenőriznünk, hogy ez-e hát valóban a tényleges állapot, azt alig lehet elvitatnunk, hogy az adatok és számítások tulhajtva nincsenek, sőt inkább valószínűleg alatta vannak azok a számok a tényleges összegnek.

Hát ez, okvetlenül, igen örvendetes; de sajnos, csakugyan úgy van az, amint czikkiró mondja, hogy ebből a roppant baromfiból és tojásból édes-keves marad, vagy jut vissza a producerens fazekába s ha már ott csak kevés maradhat vissza, az volna kívánatos, hogy az exportba s egyáltalán a piacra kerülő efféle származású áru a még jobb, még értékesebb voltával ráliczításon arra az állítólagos 32 millió koronára, s ekként még egypár millió kerülne e sokfejű nép bugyellárisába, avagy esetleg meg is kétszereződne az a 32 vagy több millió.

Ehhez, mint önként érthető, az kell, hogy a baromfiállomány szaporodjék, de különösen, hogy minőségében — a cselédnépség tenyésztésében is — tökéletesbüljön, vagyis értékesebb alakuljon. Erre kormányintézkedések és társulati-törekvések már megtörték az utat; vajha ezen járva, mihamar megállapíthatná egy második Wannura, hogy nem balga reménykedés volt azon bizonyos millióknak a megkétszerezése.

Monostori K.

Baromfitenyésztési előadások Máramarosmegyében.

Egyesületünk f. hó 1., 2. és 3-án, háromnapra terjedő baromfitenyésztési előadást rendezett Máramaros vármegyében Szigeten, Técsön és Hosszmezőn. E vidék, amely kiválóan alkalmas a baromfitenyésztés fejlesztésére, oly nagy érdeklődést mutat ezen allattenyésztési ágazat iránt, hogy valóban érdemes volt a máramaros vármegyei gazdasági egyesület meghívására ez előadások rendezése. Hosszmező, ahol közel 4000 darab baromfi van, oly község, hol ha a baromfitenyésztés az állam és egyesületünk által kije-

lölt irányban halad, nagy jövedelmet lesz hivatva biztosítani az ottani értelmese népnek, mert megvan a kedv, megvan az érdeklődés. Az előadás itt a községháza termében folyt le 130 hallgató előtt. Eljöttek a falu gazdái mind, szegényebbek, jobb módúak egyaránt s érdeklődéssel hallgatták *Agh* Endre előadását, amely kiterjedt a községben meglévő anyag mikénti nemesítésére, javítására, az okszerű baromfitenyésztés legfontosabb tudnivalóira és az értékesítés szervezésére. Az előadás nagy hatással volt a népre, mert a nemesítésre mindjárt meg is indult az akció s elhatároztatott, hogy egyesületünk útján nemes himbaromfiakat kér a község a földmivelésügyi minisztertől, amit tekintve a hely feltétlen alkalmas voltát, meg is fognak kapni.

Máramarosszigeten f. hó 2-án tartotta meg *Agh* Endre előadását a városháza nagytermében. Közel 200 főnyi hallgatóság gyűlt itt egybe, kiknek nagyrészt képezte a helybeli tanítóképezde összes növendékei. A hallgató közönség sora között ott volt *Szabó* Sándor alispán, dr. *Badzsey* László főjegyző, a vármegyei gazd. egyesület titkára s a megye több nagyobb baromfitenyésztője, a vidéki állatorvosi kar *Liska* Soma főállatorvos vezetése mellett és a szegényebb néposztályból sokan. Az előadás itt széles mederre terjeszkedett ki a tenyésztés, értékesítés, továbbá a tenyésztésre és nemesítésre megjelölt fajták ismertetésével s azon megadott irány kifejtésével, hogyan kell speciálisan Máramaros vármegye baromfitenyésztését előmozdítani.

A tervbe vett előadások harmadik napján *Técsőn* szállt ki a rendezőbizottság. *Técső* Máramaros vármegyének az a községe, hol legfejlettebb a baromfitenyésztés. Gyönyörű ludállománya van s azonkívül tyuktenyésztése is figyelmet érdemel. A közművelődési egyesület nagytermében d. u. 3 órakor tartotta meg itt *Agh* Endre előadását, kiemelve főleg fontosságát annak, mennyire volna jogosult egy olv városnak, mint *Técső*, baromfi- és tojásértékesítő szövetkezetet alakítani. A figyelmes hallgatóság, melynek körében a környék intelligens baromfitenyésztőit teljes számmal láthattuk, részt vett a város előljáróságának élén valami 98 gazda és 110 gazdasszony. Ott voltak még *Pogány* Ödönné, dr. *Bukovszky* Endréné, *Hoffmann* Brunóné, *Nagy* Zoltánné, *Egressy* Jánosné a közművelődési egyesület tagjai és *Liska* Soma főállatorvos élén a környéki állatorvosok teljes számban.

Ezekben számoltunk be az egyesületünk által Máramaros vármegyében rendezett baromfitenyésztési előadásokról. Az előadások helyi rendezésében nagy szerepe jutott a vármegyei gazdasági egyesületnek és a megye vezető-embereinek, így *Szabó* Sándor alispán, dr. *Badzsey* László g. e. titkár és *Liska* Soma főállatorvos uraknak, akiknek a meghívásért, gon-

doskodásukért ez uton is köszönetünket kifejezni el nem mulaszthatjuk.

Itt említjük meg, hogy újabb meghívást is kapott az egyesület a vármegyéből és pedig még meg nem határozott időben *Husztón* és *Visken* tartandó előadások rendezésére.

A közönség köréből.

„*Állategészségügyi mizériák*“ czimén jelent meg az Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok 2 ik számában *Lintner* Sándor ur figyelemre méltó közleménye. Igazán, az állategészségügyi rendszabályokra is el lehet mondani: adtál Uram esőt, de nincs köszönet benne. Hogy mennyire nem váltak be, nemcsak a *Lintner* Sándor ur érzékeny panaszai bizonyítják, hanem, számtalan más konkrét esetek is a mellett tanuskodnak.

Felhozok én is egy pár esetet, a mely kiszámíthatlan károkat okoz, nemcsak a gazdaközönségnek, hanem az egész vidék gazdáinak egyaránt.

Ugyanis, Sárospatak már két év óta sertésvész miatt zár alatt van, noha a városban hire sincs a sertésvésznek, hanem, mert az alsó határ egyenes irányban több mint husz kilométer hosszú és mert e területen mindig hullott és a világ végéig hullani is fog hébe-hóba egy két malacz, az állandó zárlat miatt az egész város és környéke érzékenyen meg van károsítva. Nevezetesen, sertéspiaccz nem lévén, a fogyasztó közönség a hentesekre van utalva és veszi a szalonna kilóját 180, a zsirnak kilóját 200 fillérért.

De ez még csak a kisebb baj; hanem a legsajnálatosabb az, hogy a kisgazdáknak tönkre kell menniök e mellett az állategészségügyi szisztema mellett. Tessék csak figyelni! A határban sűrűn vannak a tanyák. A gazdák, kik kicsinyben sertést is nevelnek, úgy okoskodnak az ősz elején, miszerint befognak 2—3 darab sertést a hizóba és ha meghizik, egyet megtart ki-kí a maga házi szükségletére, kettőt pedig jó áron eladni remél, hogy kifizesse az adóját és a sok mindenféle néven nevezendő járulékokat. Ámde, mert a piacra nem szabad hajtani, mit tehet egyebet, mint odaadni a hentesnek, úgy és annyiért, a mennyit, azok kegyeskednek a szegény gazdáknak adni. Pedig az idén, ugyancsak drága elegggel lehetett hizlalni.

Már most mi ennek a következménye? az, hogy a szegény ember nem tud a kötelességeinek megfelelni. A hentesek pedig, a kik a nagy nyereséget megtudják becsülni, napnap mellett veszik a gazdák földjét, réjtjét.

Hogy ezt az állított speciális esettel is igazoljam, felhozok egy konkrét esetet: Tíz darab sertést hizlaltam, de mert hat darab felesleges volt, felkínáltam azokat a henteseknek, a kik avval az argumentálással utasítottak vissza — miszerint én ugysem adom olyan áron, mint a hogy ők a gazdaktól vehetnek — hát nem is kell. Mit volt mit tenni, kénytelen voltam S.-A.-Ujhelyen henteskeríteni. Meg is vették. Ámde, a mikor az odaállításra felsőbb engedélyt kaptam, muszáj volt még az állatorvossal is megnézetni. Az állatorvos helyben van. A szemle tartott öt perczig; és uram fia, ez a szemle: 8, mond nyolcz koronába került, mert, ugymond: az mindegy, akár százat, akár egyet szemlél meg. Ha pedig egy tehenet kell megvizsgáltatni, annak a díja 15 korona. Hát ezek mind olyan állapotok, a melyek a népet mesterségesen kiűzik Amerikába.

Ha az állam jónak látta az állatorvosokat államosítani, akkor tessék őket fizetni is, nem pedig a szegény gazdaközönséget újabb teherrel sarczolni s tessék egyben a gyakorlatban be nem való rendeleteket hatályon kívül helyezni.

Bogyay Zsigmond.

Külömfélék.

Kitüntetés. A Felső két valóban kitünő és arra teljes mértékben rászolgált férfitüntetett ki a napokban legfelsőbb elismerésével, kiknek kitüntetéséről bizonyára mindenki, a ki az ő működésüket figyelemmel kíséri, igaz örömmel vesz tudomást. A kitüntetett férfiak egyike, *Tormay* Béla, miniszteri tanácsos, kinek a közszolgálat és mezőgazdaság terén szerzett érdemei elismerésül a Felső a *Lipót-rend lovagkeresztjét* adományozta. *Tormay* Bélának a hazai mezőgazdaság sokat köszönhet s a modern állattenyésztésnek ő volt nálunk az alapvetője. Ő vezette a 90-es években a nagy állatimportokat s ő honosította meg a nálunk ez idő szerint tenyésztett külföldi fajtákat. Nagy munkásságot fejtett ki a mezőgazdasági szakirodalom terén is s a „Szarvasmarha és tenyésztése“ czimű munkája három kiadást ért meg eddig. *Tormay* tevékeny részt vesz a nyilvános életben és az OMGE. ülésein is, mint az OMGE. állattenyésztési szakosztályának elnöke igyekezett a szakosztályban elhangzott üdvös indítványoknak keresztülvitelét elősegíteni. Több mint 40 év óta van államszolgálat-

ban s ebbeli minőségében kifejtett szolgálataiért nyerte a Felségtől mostani nagy kitüntetését. — A másik kitüntetett férfi *Sierbán János*, orsz. tejgazdasági felügyelő, kit a Felség a *Ferencz József-rend lovagkeresztjével* tüntetett ki, a tejgazdaság terén teljesített bugó szolgálataiért. *Sierbán* szervező talentumának és ügybuzgalmának oroszánrészre van tejgazdaságunk örvendetes és rohamos fejlődésében, a ki a tejszövetkezetek számát rövid idő alatt nemcsak több százszal emelte, de azokat szerves kapcsolatba is hozta egymással s ügyes szervezettel azok egészséges fejlődését is biztosította. Mi *Sierbán* további működéséhez nagy reményeket fűzünk s hiszszük is, hogy ez a szerencsés kezű és általánosan kedvelt férfi azokat az ország közgazdaságának javára be is fogja váltani. Mint lapunk kiváló munkatársát, illetve rovatvezetőjét különösből is s nagy melegséggel üdvözljük a két kitüntetett férfit.

Kinevezés. A belügyminiszter dr. *Rátz István* állatorvosi főiskolai ny. r. tanárt az országos közegészségügyi tanács rendkívüli tagjává hat évi időtartamra kinevezte. — A m. kir. földmívelésügyi miniszter a budapesti m. kir. állatorvosi főiskola belgyógyászati tanszékéhez *Fettick Ottó I.* tanárságát ugyanezen minőségben, *Grätz Ottó* okleveles állatorvost és végzett gazdászt pedig a magyar-óvári gazdasági akadémia állatgyógyászati tanszéke mellé két év tartamára tanárságáig kinevezte.

Magántanári képesítés. A m. kir. földmívelésügyi miniszter dr. *Rohrer László* m. kir. állatorvosi főiskolai tanárságának a „physikai chemiából“ állatorvosi főiskolai magántanárá történő képesítését jóváhagyólag tudomásul vette s nevezett ezen minőségében megerősítette.

Országos tenyészállatvásár. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ez idei tenyészállatvásárját márczius 7-én és 8-án rendezi a Tattersallban. A vásár díjazással lesz egybekötve, mely célra a földmívelési miniszter a szokásos 6000 korona díj kitűzésére kéretett fel, a székesfőváros közönsége pedig már is 1000 koronát adott. Pénzdíjakon kívül elismerő oklevelek s állami érmek is vannak kitűzve. A vásár tervezetét most állapítja meg a rendező bizottság. A tervezet szerint a *bejelentési határidő* ez évi február 20-ik napja. A bejelentés csak a tér- és hajtódíjak lefizetése után érvényes. A térdíj minden szarvasmarha után 6 kor., a juh és sertés után 1 korona, szopós állatok térdíja az anyjuk térdíjába van beszámítva. A hajtódíj 1, illetőleg egy fél korona. A kereskedelmi miniszter a tenyészállatvásárra hajtandó állatok szállítására jelentékeny kedvezményeket biztosított. Ennek igénybevételéhez az OMGE. által kiállított igazolvány szükséges, a melynek

alapján az állatok kísérői ingyen utazhatnak oda és vissza a III. osztályban. A felhajtott állatok után fogyasztási adót nem kell fizetni. A díjazásnál az országos törzskönyvbe felvett, ugyszint a gümökör ellen beojtott állatok előnyben részesülnek. A díjazás eredményét a vásár második napján hirdetik ki. A tenyészállatvásár tartama alatt *mezőgazdasági gép és eszköz*, ezenkívül *műtrágya- és erőtakaromány-kiállítás* is lesz. Ugyanekkor az OMGE. műszaki bizottsága *nemzetközi darulógép-versenyt* is rendez, a mely e nemben Magyarországon első lesz. A tenyészállatvásár rendező- és bíráló bizottsága már megalakult, elnöke *Tormay Béla* min. tanácsos, titkára *Jeszenszky Pál* az OMGE. titkára. A darulógép-verseny rendező bizottsága élén *Bolla Mihály* min. oszt.-tanácsos áll.

Baromfikereskedők mozgalma Kecskeméten. Folyó hó 1-én tartottak a kecskeméti baromfikereskedők, szám szerint 25-en, a kereskedelmi kaszinó üléstermében *Polónyi Manó* kezdeményezésére egy értekezletet, melyben a német kormány ama rendelkezése tárgyalatott, hogy az osztrák és magyar közös vámterületről származó összes élőbaromfi-szállítványok feladás előtt 8 napi hatósági megfigyelés alatt tartassanak. A mennyiben eme rendelkezés érvényre jutása esetén a magyar élőbaromfi kivitele teljesen meg fog szünni, az értekezlet eme súlyos csapás tudatában, mely kihat magára a baromfitenyésztésre is, azt a határozatot hozta, hogy állást foglal eme rendszabály ellen, sőt országos mozgalmat indit, csatlakozásra hívja fel hazánk valamennyi baromfi kis- és nagykereskedőjét, meghívja ezeket egy még ezen hóban itt tartandó országos kongresszusra, egyöntetű határozathozatal s a kormányhoz felterjesztendő felirat czéljából. Azonnal meg is alakult egy szűkebb, 8 tagból álló bizottság, melybe a környék hírnevesebb czégei is bevonattak, mely bizottság permanenciában marad s *Polónyi Manó* elnöklete alatt hetenkint kétszer ülést tart. Egyben kimondotta az értekezlet, hogy a kivitel biztosítása s a fellemerülő akadályok sikeres legyőzése érdekében itt Kecsskeméten egy közkereseti szövetezet megalakítására a kellő lépéseket megteszi. Az ügy további fejleményéről esetről-esetre bővebb értesítés fog adatni.

Baromfitenyésztési előadások. A Nógrádvarmegyei Gazdasági Egyesület felkérése folytán a Baromfitenyésztők Országos Egyesülete megbízásából f. hó 1-én *Hreblay Emil* allattenyésztési m. kir. felügyelő

Nézsán (Nógrád vm.) baromfitenyésztési szakelőadást tartott. Ezen előadáson a Nógrádvarmegyei Gazdasági Egyesület *Pongrácz Árpád* titkárral képviseltette magát s jelen voltak a helybeli és vidéki tenyészítők közül igen számosan. Az előadást *Hreblay* nagy érdeklődés mellett tartotta meg, melynek végeztével a helybeli plébános *Dutka Imre*, ki különben az ottani társadalmi és gazdasági mozgalmak lelke és vezetője, szép szavakkal mondott a sok helyes és hasznos tanácsért az egész község nevében köszönetet. Ezen előadás lényegét lapunk egyik legközelebbi számában közölni fogjuk azon czélból, hogy ki-ki ismerje meg azon *köztenyésztési* elveket és szabatosan meghatározott irányt, melyet a hazai baromfitenyésztések felfelidítése végett, mindnyájunknak követni nemcsak tanácsos, de hazafiui kötelesség is. Győr vármegye *Pinyéd* községében pedig *Flóris Rudolf* m. kir. járási állatorvos tartott nagy érdeklődés mellett előadást e napokban a baromfitenyésztésről s ezzel kapcsolatban a „Baromfitenyésztők Országos Egyesületé“-nek működéséről s az előadás hatása alatt a megjelentek elhatározták, hogy a község a „Baromfitenyésztők Országos Egyesületé“-nek tagjai közé belép, valamint a jelenlévő tenyészítők közül is többen kinyilatkoztatták az egyesületbe való belépési szándékukat.

Baromfitenyésztők Országos Egyesületének postája.

Tagdíjnyugtázás. *Tagsági díjakat fizettek 1903 január 25-től február 5-ig 1903-ra: Saághy László, Ugron Zoltán, gróf Pálffy Béláné, zilahi Kiss Elek, Fekete Pálné, Sáros vm. g. e., Baranya vm. g. e., kőzdí-vásárhelyi Vásárhelyi Gerőné, Magyar-óvári szarvasmarhatenyésztési egyesület, Galgóczy Antalné, ifj. Gröhmán Károly, Kopp-ler Ferencz, Szegedy Györgyné, Darányi Ferenczné.*

B. M. urnak, *Kassa*. Kivánsága szerint jártunk el. — *F. I.* urnak, *D.-Patuj*. Baromfiólak építésére megtalálhatja a részletes utasítást *Hreblay „Tyuktenyésztés“* című munkájában, amelyet egyesületünkönél is megrendelhet. — *Sz. S.* urnak, *A.-Szántó*. Tessék tojásokat beszerezni, mivel ez idő szerint tyukokat nem lehet kapni. — *V. S.* urnak, *Majthény*. Hogy vidéken kifizeti-e magát a baromfitenyésztés, ha nemes fajtaikat s okszerűen tenyészt, azt mondhatjuk igen. Különben kísérje meg. — *A. I.*-né urnő, *Monor*. Tessék lapunk hirdetés rovatát végigtekinteni, ott megtalálja hogy a kérdezett baromfiakat hol lehet beszerezni. — *M. B.* urnak, *N.-Károly*. Sok fajta össze-vissza tenyészteni nem ajánlhatjuk. Tessék egy-kettő mellett maradni és azo-ra ordítani gondot, csak így lehet jövedelmező a baromfitenyésztés. — *B. I.* urnak, *Majsa*. Hivatalos helyiségünkben délben 9-1 óráig, d. u. 3 óráig ott találhat bennünket, készséggel állunk bármiben ren-

delkezésére. — K. M.-né urnőnek *Királyháza*. Ha feljön a göd lli baromfitelepen a mesterséges költő gépeket épen most munkában láthatja.

Állatkereskedelem.

Az „Alattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” eredeti tudósításai.

Budapesti vágómarhavásár. 1903. febr. 5. Fölhajtott: hizott s legelőmarha 2738 drb, csontozni való marha 329 drb, összesen 2455 drb. Ebből: ökör 1860 drb, bika 81 drb, tehén 361 drb, bivaly 125 drb, növendékmarha 28 drb.

Árak: (100 kilogrammonként koronaértékben.)

1903. február 5.	I. rendű	II. rendű	III. rendű

Magyar hizott ökör	62—72	54—60	46—52
Tarka hizott ökör	62—72	54—60	46—52
Tehén	44—63	42—56	40—52
Szerbiai ökör	50—60		40—48
Bika		44—63	
Növendékmarha		36—53	
Bivaly		34—45	

Irányzat: A vásár hangulata élénk.

Budapesti szurómarhavásár. 1903. febr. 5. Fölhajtott: borju 147 darab, bárány 1341 darab. Árak: Borju I. oszt. kg.-ként 83—100 fill., II. oszt. 76—82 fill., bárány páronként 12—17 kor.

Irányzat: A vásár hangulata élénk.

Budapesti juhvásár. 1903. febr. 3 Fölhajtott: 109 drb. Árak: q-kint korona értékben. Elsőrendű hizott ürü —, középminőségű hizott ürü —, legelőn javított ürü 16 pár.-kint, javított anya —, szerbiai raczkajuh —, kecske —, bárány —. Irányzat: A vásár hangulata életlenn.

Budapesti lóvásár. 1903. febr. 5. Fölhajtott: 616 drb. Ebből jobb min. hátsó 16 drb, jukker 20 drb, hintós 50 drb, igás 40 drb, fuvaros ló 142 drb, parasztló 300 drb, alárendelt minőségű 48 drb. Eladott: 358 drb. Árak: drbonként kor. hátsó ló

400—460, jukker 340—480, hintós 210—320, igás 200—350, fuvaros ló 100—240, parasztló 38—100. Irányzat: A vásár hangulata élénk.

Budapesti ferenczvárosi sertés-zártvásár.

Nap	Érk. waggon	Érk. darab	Sertés-köz. vágóhídra elszállított	Eladatlantul maradt
jan. 30. — febr. 1.	89	3594	3435	182

Nap	Napi árak fillérekben						Súly
	Öreg			Fiatal			
jan. 30-án	I. rendű 350 kg. fejtül	96	96	100	96	94	
	II. rendű 280—350 kg.-ig	106	104	106	106	102	90—92
febr. 5-én	Nehéz 800 kg. fejtül	100	98	100	98	96	
	Közép 250—300 kg.-ig	106	104	108	106	102	94—96
	Könnyű 220 kg-ig						

Irányzat: Vásár élénk. Árak emelkednek.

A kőbányai sertéspiacz heti forgalma. 1903. jan. 29-től 1903. febr. 4-ig. Sertésállomány volt 1903. jan. 28-án. 21218 darab. Ehhez érkezett: magyar 706 drb, szerb 2081 drb, összesen állomány 24005 drb. Elszállított: 2987 drb. Maradt állomány 1903. febr. 4. 21018 darab.

Hizott sertésárak:

(Megállapodás szerinti elősúly és 4% levonással.) Magyar öreg nehéz, párja 400 kg. fölül 118—128 fill. Magyar közép párja 300—400 kg.-ig 118—124 fill. (Az alábbi árak 45 kg. elősúly és 4% levonással értendők.)

Magyar fiatal nehéz párja 300 kg.-on fölül 124—128 fill. Magyar közép párja 250 kg.-on fölül 120—124 fill. Magyar könnyű párja 200 kg.-on fölül 116—120 fill. Szerb nehéz párja 160 kg.-on fölül 116—120 fill. Szerb közép párja 250 kg.-on fölül 114—118 fillér. Szerb könnyű párja 240 kg.-on fölül 110—116 fillér. Irányzat: Változatlan.

Sovány sertésárak:

(Az árak 4% levonással elősúlyban értendők.) Öreg 2 éven fölül 100 f.-től 108 f.-ig, öreg 2 éves 102—110 f.-ig, vészen átment 2 éven aluli stüldő

110—120 f.-ig, vészen át nem ment 2 éven aluli stüldő 94—100 fillérig. Irányzat: Változatlan.

A fent jelzett sertésmennyiségből németországi vevők által határszéli vágóhidak útján 616 állapotban — drb lett Németországba elszállítva.

Bécsi szurómarhavásár. 1903. február 5. Fölhajtott: 3261 drb borju, 2008 drb sertés, 381 drb juh, 838 drb bárány. Árak: kg.-kint fill. borju I. o. 102—120 (—), borju II. o. 88—100, hizott sertés 106—110, stüldő sertés 96—112, hussertés 100—112, juh 64—100, bárány páronként 14—30 kor.

Irányzat: Élénk általában emelkedett árak mellett.

Bécsi juhvásár. 1903. febr. 5. Fölhajtott: 2480 darab. Árak: kg.-kint fill.-ben: angol husos ürük — (—), I. rendű hizott ürü 54—60, középmin. hizott ürü 48—52, kecske —, bárány —. Irányzat: Kovésbó élénk.

Bécsi sertésvásár. 1903. febr. 3. Fölhajtott: hussertés 7239 darab, zsirsertés 5078 drb, összesen 12317 drb. Ebből: magyarországi 5088 drb, galicizai 7085 drb, egyéb 144 drb. Árak: kgrammonként elősúlyban fill.-ekben: elsőrendű nehéz magyar 113—116 (kiv. 117), elsőrendű közép magyar 105—112, könnyű magyar 97—103, öreg nehéz magyar 105—112, szerémségi (horvát) —, szedett sertés 97—103, galicizai stüldők 68—86, galicizai öreg —, hus-értések 68—86. Irányzat: Vontatott.

Bécsi szarvasmarhavásár. 1903. február 3. Fölhajtott: hizott és legelőmarha 3302 drb, csontozni való marha 744 darab, összesen 4046 darab. Ebből ökör 3134 drb, bika 402 drb, tehén 472 drb, bivaly 38 drb. Vesztegvására felhajtott — drb.

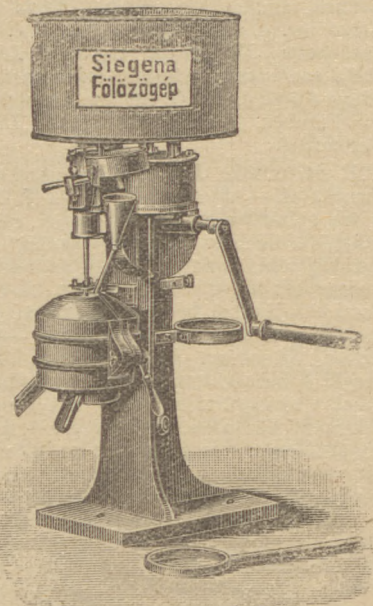
Árak: (100 kilogrammonként elősúlyban korona-értékben fogyasztási adó nélkül.)

1902. febr. 3.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	72—76	62—71	52—60
Galicizai hizott ökör	74—78	64—73	58—63
Tarka hizott ökör	80—86	70—79	60—69
Bikák	50—72		
Hizott tehén	50—66		
Legelőmarha			
Csontozni való marha	50—72		
Bivaly	38—48		
Konzerváru (selejt)			

Irányzat: Lanyha, változatlan árak mellett.

FEHÉR MIKLÓS gépgyár & részv.-társ.

Budapesten, V. kerület, Külső Váczi-ut 80. szám.

A máv. gépgyára gazdasági gépeinek eladása.

BERENDEZ: ———
tejszövetkezeteket, modern magán tejgazdaságokat.

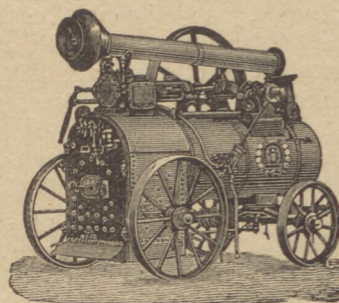
ÁLLANDÓ RAKTÁR: ———
legjobb minőségű összes tejgazdasági cikkekben. Költségvetésekkel és tervekkel díjmentesen szolgálunk.

A pozsonyi II. mezőgazdasági országos kiállításon **diszoklevél**. A legnagyobb kitüntetés.

! Árjegyzékeket ingyen és bérmentve !

Használt és javított lokomobilok és gőzcséplőgépek.

Csereüzletek. Mindennemű gazdasági gépek.

A 17663. számú

„FEJŐKÉSZÜLÉK“

czimü magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítése czéljából magyar gyárosokkal üszeköttetést keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad Bővebb felvilágosítás nyerhető:

Meller Ernő

hites szabadalmi ügyvivő irodájában
Budapest, VII., Erzsébet-körut 13. sz.

Egy ilyen kövér disznót

csakis a

Barthel-féle takarmánymész

hozzátétele által lehet 11 hónap mulva kapni.

MELZER J. úr 1896. december 9-én ezt írja:

„Az Öntől hozott takarmánymésszel egy ön-

neve esü közönséges fajta 11 hónapos süldő malacznál

250 kiló hizlalási súlyt érhettem el.”

Barthel-féle takarmánymész a legjobb és leg-

olcsóbb szer a csonttörékenység, csikó-, borjú- és

malaczbénaság elhárítása ellen, a gulya felnevelésére,

a tejjövedelem emelésére, faragás, ganajlívás ellen,

tyúkoknál a tojás előmozdítására. Leírás és vélemény-

adás ingyen. 5 kilós próba 2 korona postán.

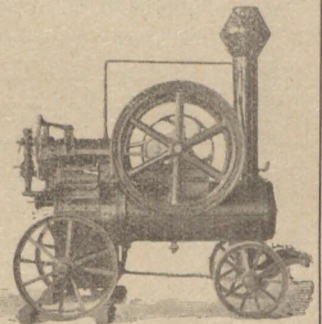
Magyar levelezés!

BARTHEL M. & Tsa Bécs, X. ker.,
KEPLERGASSE 20.

BECK és GERGELY

Budapest, motor- és gépgyár V. Váczi-út 12.

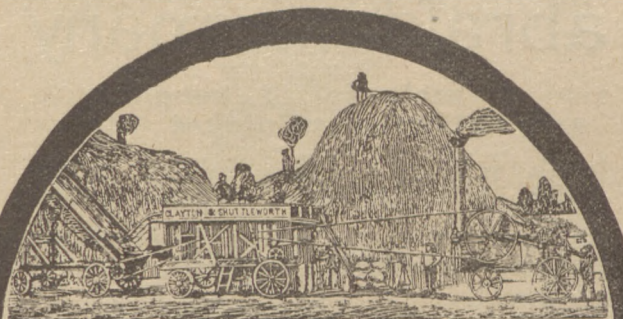
ajánlják legújabb rendszerü saját gyártmányu benzinlokomobiljaikat és benzinmotorjaikat. Olcsó üzemköltség! Nincs tüzrostély! Könnyen kezelhető! Különlegesség: Vajgyurógépek. Tejgazdasági berendezések. Tessék árjegyzéket kérni.

A ZALATNAI kénkovand-ipar r.-t. Brassói kénsav- és műtrágyagyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű

Műtrágyáit

a t. cz. gazdaközönség becses figyelmébe. Ajánlatokkal készséggel szolgál a Központi Iroda, Budapest, IV., Bécsi-utca 5. sz.

LAYTON & SHUTTLEWORTH
BUDAPEST, Váczi-körút 63. szám

aital a legutányosabb árak mellett ajánlata'nak

Locomobil es gőzcseplőgép-készletek 2½ egész 12 lőerőig.
szalmakaszalozók, járgány cseplőgépek, löhere-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,
„COLUMBIA-DRILL” legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók,
szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, orló-malmok, egytetemes aczel-ekék, 2- és 3-vasú eke és mindegyeb gazdasági gépek.
Részletes árjegyzékek kivanatra ingyen és bérmentve küldetnek

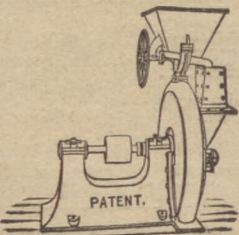
Diszoklevél: Pozsonyban 1902. Aranyérem: Verseczen 1902.

„PERPLEX“

legújabb rendszerü szabadalmazéit

egyvetemes őrlőgép.

Egyszeri keresztülbocsájtással tetszés szerinti finomságu darává vagy liszté őrlő az összes gabonaneműeket és a csutkástengerit is. A tengeri csutkájából (torzsa) és a kóróból (kukorica szára és levelei), szalmából, szénából finom korpát, friss burgonyából pedig moslékot készít. A „PERPLEX”-gépről leírást és árjegyzéket, valamint minta-örleményt bérmentve küld:

Löw Alfréd
okleveles gépészmérnök
Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.

A „Kronen Separator“

1901-ben az állami lefő őrő-versenyénél Budapesten, valamennyi gép között legelőbbben fölőzött. Kapható 12 különböző nagyságban, óránkénti 40—2300 liternyi munkaképességgel.

Korona-vajkőpülők. Legújabb és legelőbbeszerűbb gép kisebb tüzemek részére.

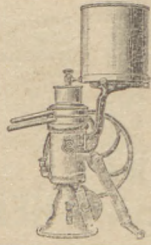
Szám	1	2	3	4
Munka- képesség	5—6	10	15	25 lit
	K. 25.—	36.—	45.—	65.—

JURÁNY KÁROLY V.

Tejgazdasági gépgyár és tejgazdasági
technikai iroda. Vezérképviselő:

**DÉNES B., BUDAPEST,
VI. Váci-körut 61. sz.**

Berendez teljes gazdaságokat kéz- és
erőhajtásra.

Sangerhauseni gépgyár

részvény-társaság

Budapest, (Külső Váci-ut) Csáky-utcza 3.

Vasöntöde, gép- és rézgyár.

Special gépgyár szeszgyárak berendezésére.

Legelőbb és leghatásosabb trágyázás. A Cséry-féle szemétfuvarozási és feldolgozási részvény-társaság által a fővárosi területén összegyűjtött rostált és compostírozott szemétrágya előnyös vegyi összetétele és dús nitrogén, phosphor és kálitartalmánál fogva úgy a gabonafélék, mint pedig szőlők trágyázására kiválóan alkalmas. Az eddigi kísérletek eredményei bizonyítják e trágyaszert rendkívüli előnyeit.

A szemétrágya beszerzési ára, nagy belértéke dacára **OLCSÓBB**, mint a természetes máhtrágya vagy bármely műtrágya. Részletes árajánlattal és ismertető füzetrel szívesen szolgál a kizárólagos eladással megbízott

Magyar Kereskedelmi részvénytárs. Budapest, V., Váci-körut 32.

„Derby“ melasse abraktakarmány

a mely 40% melasset, 40% korpát és 20% száritott répaszeleteket tartalmaz.

lovak, tehenek, hízók, disznók, juhok

stb. egészséges erőben tartására **nélkülözhetetlen abraktakarmány.**

A honvédlóvassági laktányában (Budapesten, az 1-ső és 4-ik honvédhuszárezrednél, a magyar lovaregyletnél, a nemzeti lovardában, Alagon a versenyisállókban, a Cséry-féle szemétfuvarozó r. társaságnál, a budapesti, bécsi, londoni és madridi omnibusz társaságnál, a gödöllői koronauradalomban, gróf Andrássy Tivadar, gf. Szapáry István, herg. Meternich Sándorné, gf. Károlyi Alajos és Sándor, gf. Zichy Nándor és Károly, gf. Wimpffen Siegfried és számos uradalomban a legjobb eredménnyel használatban van:

Tehenek és hízók részére szecskával keverten.

A „Derby“ abraktakarmány a legelőbb takarmány.

Ajánlva az összes szaklapok és szakértők által.

ERŐTAKARMÁNYGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, IX. ker., Üllői-ut 117. sz.

Weiser J. C.

gazdasági gépgyára Nagy-Kanizsán.

Ajánlja: „Zala Drill“ hazánk legelőbb sorvetőgépeit. **Egyvasu egytetemes** és több barázdás **aczélekeit**, és az **összes talajmivelő eszközeit**, valamint egyéb **gazdasági gépeit** **jutányos árak** mellett.

KWIZDA-féle Restitutionsfluid

cs. és kir. szab. mosdóvíz lovak számára.

40 év óta minden ménesuradalmi és egyéb nagy katonai és polgári istállóban használatban nagy fáradtság utáni erő visszanyerés és erősítés céljából, az inak megbénulásánál stb. a lovakat kitűnő szolgálatok tételére képesíti.

1 üveg ára 2 korona 80 fillér.

Színes
árjegyek
in-
gyen és
bér-
mentve.

Valódi csakis ezen
jeggyel ellátva.

Kapható minden gyógy-
szertárban.

Főraktár:

Franz Joh. Kwizda gyógyszerész, csász. és kir. osztrák-magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító KORNEUBURG, Wien mellett.

1902. évi forgalom: 26000 mm. 1903. évi

Fölhívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét

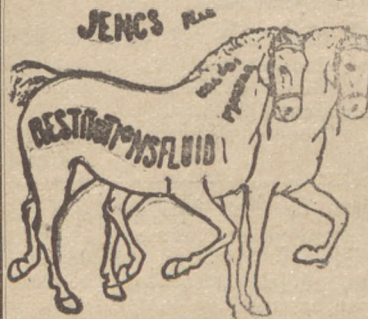
A budapesti gyapju-aukciókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen **julius** és **szeptember** hónapokban tartatnak meg. Az aukciókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkezdményben, valamint **ingyen** raktározásban részesülnek. Bejelentéseket és mindennemű felvilágosításokat elfogad:

HELLER M. S TÁRSA gyapjuárverési vállalat
Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 13. sz.

Jencs-fele Magyar Restitutions-Fluid lovak és szarvasmarháknak.

Gazdaságban nélkülözhetetlen.

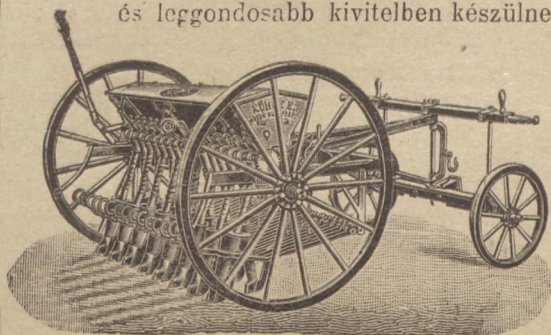

Az állatok izomerejét fokozza, kitarótvá, és erőssé teszi; meggátolja a lábak merev bémulását, az intágulást s az ugynevezett pókosodást. Ára 2 korona. Postán 2.60 kor. beküldése után bérmentve küldi

JENCS VILMOS
gyógyszerész,
Budapest, II, Széna-tér 5. sz.

Főraktár: Dr. Egger Nándor
gyógyszertára, Budapest, VI. ker., Váci-körút 17. sz.

Egy- és többvasú aczélekék, rét- és szántó föld-boronák, hengerek; a tavaszi szántás helyettesítésére ujabban felkarolt mélyítő- és porhanyító-eszközök, grubberek, extirpátorok továbbá legujabb szerkezetű egy- és többsoros kapálóeszközök, dús választékban és leggondosabb kivitelben készülnek

KÜHNE E. hazánk legrégebbi **MOSONBAN** gazdasági gépgyárában

ugyszintén osztályozó- és szelelő rosták, trieurók, centrifugeok stb., a vetőmag elkészítésére, bevált, hirtveves „**MOSONI DRILL**” tolokerekes és „Hungária Drill” meritőkorongos **SORVETŐGÉPEK**. Uj! Tolókerekes szóróvető- és löhereszorógépek. Mütrágyaszorógépek — Répatermeléshez: kétsoros chilisalétromszórók stb. stb.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57a. sz.

5937/II—1903. sz.

Hirdetmény.

A bábolnai magyar kir. állami ménésbirtok tisztavérű simmenthali szarvasmarha tenyészetéből származó s tuberculinra nem reagált

19 darab fiatal tenyészbika

f. évi márczius hó 20-án délután 1 órakor

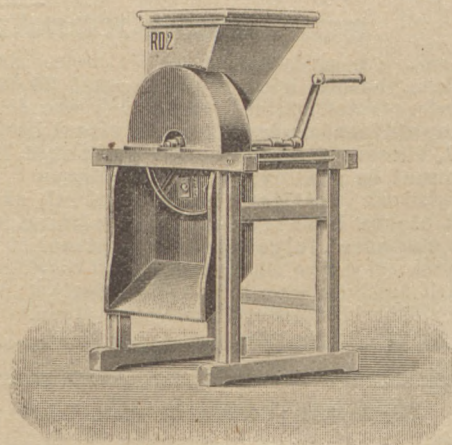
Bábolnán nyilvános árverésen el fog adatni.

Az eladásra kerülő bikák részletes leírása, valamint az árverési feltételek a földmivélésügyi miniszteriumban a gazdasági főigazgatónál (II. emelet 81.) és a ménésbirtok igazgatóságánál megkaphatók.

Budapest, 1903. január 24.

M. kir. földmivélésügyi miniszter.

Répa és burgonya vágógép

m. kir. szabadalom 15,117. szám. számos I. díj.

Gépeink elősmert legjobb szerkezetűek, szokatlanul nagy téreményképességűek s e mellett olcsók. Gabonatisztító gépek, szecs kavágók, sorvető gépek stb. stb.

Jungen Sándor

Budapest, V., Marokkói-utca 1. sz.

KIS HIRDETÉSEK.

Tejgazdasági Zsebnaptár

az 1903. évre.

IV. évfolyam. Szerkeszti és kiadja

Jeszzenszky Pál
„OMGE” titkár.

Tejgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen. Megrendelhető az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” kiadóhivatalában. Budapest, Köztelkek, Üllői-út 25.

Ára (bérmentve és ajánlott küldéssel) **3 kor. 70 fill.**

Egy próbaköftetésre díjtalanul küldöm.

„Ausztia” költetőgépeimet. Termékenyített tojásokból 80—90% csirkét költ ki. Eddig el nem ért eredmény. Február hó elején több száz csirkét fog költető gépem kiköltetni, melyek olcsón eladók. Fajta tojásokat kiköltésre legolcsóbb feltételek mellett elvállalok. Ausztriában legnagyobb ojas költető házamban, ezidő szerint 1200 tojás van költés alatt. — Prospectust küld G. Mücke, Wien, XV., Weinberggasse 13. sz.

Nagyméltóságú **Órgróf Pallavicini Sándor** úr mindszent-alyói hitb. uradalma magyar-alföldi gulyatenyésztéséből

14 darab 3 éves tenyészbika van eladásra felállítva. A bikák megtekinthetők a mindszenti gazdaságban; vasút- és postaállomás Mindszent (Ssongrádm.)

Csongrád-Sándorfalva, 1903. január hó.

Urad. Főintézőség.

Sárga és fehér orpingtonok a pozsonyi országos mezőgazdasági kiállításon az első díjjal „diszoklevél, aranyérem és 200 korona emléktárggyal” kitüntetve kapható: **Polónyi Manó orpington-telepén Kecskeméten.** Fehér hus, barnahéjú teatőjás. Az állatok törzskönyvelve és lábgyűrűzve vannak. Fajtisztaságról kezeskedem. Meg nem felelő anyagot visszaveszek. **Árjegyzék** kívánatra ingyen küldetik.

Angol parókások. Bécsi, gráci, klagenfurti, mistelbacheri, legutóbb a pozsonyi orsz. mezőgazdasági kiállításon diszoklevél- és aranyéremmel kitüntetett, I. díjat nyert, Angliából és Németországból importált, szülők utáni angol parókások minden színben, még kékbén is, kaphatók **Fekt Ferencz**nél, Eperjesen. — Válaszbélyeg kérérik.

PISNY ISTVÁNNÉNÁL

Battonyán, Csanádmegye, mérsékelt árak mellett egész éven át kaphatók, tisztavérű emdeni libák, pekingi kacskák, bronz pulykák, plimut, orpington, langsan, fehér kopasznyaku tyúkók, kakasok, fehér magyar tyúkók, kakasok ugye ez miatt az erdélyi fehérkopasznyakuak, fehér láb, fehér csőrrel. Fekete kopasznyakuak langsan kereszteléssel. Télen friss tyuktojás kapható. Összesen finom pehely és toll kerül eladásra. Kacsatojások darabja 20 krajczár.

Gödöllői

állami baromfitelepről származó kifejtett **bronzpulykák** törzsenként 1 kakas 4 tojó, 40 koronáért kaphatók **Bezuk Istvánnál,** Zsombolyán.

Kende Zsigmond ur czégényi gazdaságában

24 kétéves
12 hároméves
3 négyéves

magyar fajta tenyészbika eladó darabonként 400-tól 800 koronáig, Fehérgyarmat állomás félóra u. posta Zsarolyán, (Szatmármegye). Sürögny: Fehérgyarmat. Lovassy Antal, megbízott gazdatiszt.

Tenyésztő Ön? Kiváló eredményeket kíván elérni?

Ncs! Akkor nevelje fel a fiatal baromfit Fattinger húsrostos csirkeledeleivel és adjon a tojóknak a szokásos táplálékon kívül még Fattinger húsrostos baromfi eledeleiből. Ezen kiváló tápszereket évek óta elsőrendű tenyésztők használják és az összes szakművekben és lapokban ajánlatnak. — Árjegyzék és prospektus kívánatra ingyen küldetik **FATTINGER** többi állat ledeleiről: baromfi, galambok, fácánok, madarak, halak, kutyák stb. részére. **Óvakodjunk utánzatoktól.**

Raktárak Budapestben:

Geitner és Rausch Andrassy-út 8. sz.

Első Magyar Sertéshizlaló Részvény-Társaság

Alapított
1869.

BUDAPEST-KÖBÁNYA.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek és sertéshizlalóknak a „Hizlalda”-állomás mindkét oldalán fekvő **35.000** darab sertésbefogadására alkalmas, czélszerűen berendezett **szállástelepeit, csatornáit, kitűnő vízzel bíró ártezi-kuttal, vízvezetékekkel, eleségraktárakkal, két gözmalommal és szállóval** vannak ellátva.

Foglalkozik: **szállások bérbeadásával, szemes és darált eleség beszerzésével, bizományi bevásárlás és eladással, folyószámlára fizetéseket teljesít.** A sertések kényelmes elhelyezése mellett ügyfeleinek igen mérsékelt árakon a legmesszebb menő előnyöket nyújtja és a legszolidabb kiszolgálásról gondoskodik van.

Sürögnyezim: Consum, Budapest. Telefon: 25—02.

Magyar Élelmiszer-Szállító Részvény-Társaság

Budapest, VII. ker., Kerepesi-út 20. szám.

ÜZLETÁGAK:

Szállítási osztály: baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főzelékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra jelentékeny szállítási kedvezményeket folyósít. A szállítmányozásra vonatkozó mindennemű kérdéseket (fuvardíjak, utirányok stb.) készséggel nyújt felvilágosítást.

Kivitteli osztály: A társaság berlini fiókja mindenféle elemi cikkek bizományi értékesítését elvállalja. Az árakra előlegeket is folyósít.

Sertésbizományi osztály: A ferenczvárosi sertésvásáron elvállalja hizott sertések bizományi értékesítését.

— Közlebbi értesítéseket a társaság igazgatósága ad. —

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. sz., II. em.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000.— kor.
Alapítványok	1.268.080.— kor.
Tartalékok	111.053.60 kor.
Összesen	1.779.133.60 kor.
Első évi fölösleg	90.849.— kor.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módzatok szerint.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyerne.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványynyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál **az igazgatóság.**

Szuper - foszfátot, kénsavas - kálit, kénsavas-ammont (dohánytrágyázásra), chlilalétromot, kanitot, 40%-os kálitrágyasót, kovasavas kálit és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

“HUNGÁRIA”

műtrágya, kénsav és vegyi ipar r.-társ.

Budapest, V., Fürdő-utca 8.

Kis hirdetések ára:

Minden szó 4 fill., kövér betűkkel minden szó 8 fill. beiktatásonként. A kihirdetések díja előre fizetendő.

A kis hirdetés legcélszerűbben postautalványon rendelhető meg, melyre a szöveg felírható. Kis hirdetéseket csupán mezőgazdák és tenyésztők, továbbá állást keresők és adóktól veszünk fel.

KIS HIRDETÉSEK

Hirdetésekről

csak akkor adunk felvilágosítást, ha kérdéstevő a szükséges postabélyegget v. válaszelevezőlapot beküldi.

Feltűnő betűkkel közlendő kis hirdetések díja, 12 □-centiméter területig, beiktatásonként 1 korona, minden további 1 □-centiméter 5 fillér.

Kínálat.

Sovány és hizott sertéseket

legjobban értékesít

BAUER B. GYULA
BUDAPEST, VIII.
Kerepesi-ut 73. sz.

Fajbaromfiak

állandóan kaphatók: Plymouth, Langshan, Bráhma, Cochín, Kopasznyaku stb. darabja bármely nemben 4 forint. Keltőtojások a 10 kr. Pekingerceze 5 frt. Toj. 20 kr. Emdeni lud 6 frt. Toj. 70 kr. Bronz és fehér pulyka 5 frt. Tojás 60 kr. Kítettett törzsektől. Galambok. Keltőgép és nevelő. Vétel és csere! Árjegyzék. **Brichta Kálmán Török-Bálint,** (Pestmegye).

Sárga orpingtonok

már most és bármikor kaphatók: **Mathiasz Jánosnál Kecskemét, Katona-telep.**

Előjegyzést

elfogad nemes baromfiak szállítására a m. kir. baromfitenyésztőtelep és munkásképző iskola vezetésége Gödöllőn.

Költőtojások.

Tiszta fajú, többször dijazott törzsekből költőtojások darabja kapható 30 fillérért gr. Seilern Ferencz-féle uradalomnál. **Gross-Lukow, Holleschau** mellett, Morvaországban kaphatók. **Minorka,** (legjobb tojótutyukok), **Dorkingok** (legjobb hustyukok), **Handau** és **Aranywyando-tutyukoktól** származó tojások. Ugyanott az első két fajokból tenyészkakasok is kaphatók drbonként 10 korona árban. Gondos csomagolás önköltségén.

Plimut tyukok

és ezek tenyésztojásai kaphatók bármikor: **Otocska Gézáné-nál Sopron-Kövesden.**

Baromfi keltető és nevelő készülékek.

Predmerszky József
bádogosmester, üzlete:
VI., Vörösmarty-u. 33.

Ajánlja szabadalmazott **baromfi keltető és nevelőt,** melyek könnyen kezelhetők, **kevés égőanyagot fogyasztanak** s jó eredménnyel működnek. Ugyiszintén szabadalmazott **Acetylen gázfejlesztőt,** melyek teljesen megbízhatók s önműködők. **Poszony, 1902. aranyéremmel kitüntetve.**

Tessék prospektust kérni.

Baromfitenyésztők figyelmébe

Olcso kerítések!

Haidekker Sándor
sodronyszövet-, fonat- és kerítés-gyára

BUDAPESTEN, VIII.
Üllői-ut 48. szám.

Pekingi kacsák, magyar tenyész-bikák,

igásökrök, vetőmagvak gr. **Teleki Arvéd drassói uradalmában,** up. **Koncza,** állandóan kaphatók.

Fehér langszánok és ezek tojásai kaphatók **Darányi Ferencnének Kecskeméten** Kítűnő, bő tojó, kivitel- és diszbaromfi.

Őszi szállításra

kaphatók a gödöllői magyar kir. baromfitenyésztőtelepről származó tisztavértű törzsek után nevelt **óriási bronzpulkák** Lengyendi gazdaságnál. Vasut postá, távirat **Nagy-Bátony** (Hevesmegye).

Teljesen új.

200 darab tojáshoz való „Prairie State” költőgép eladó. Alábbi fajbaromfiak és azok költőtojásaira megrendelést elfogadok. — **Mexikói fehér pulyka,** emdeni és angol emdeni lud, olasz óriási lud, fehér gyöngytyúk, langszán kakas, sárgaorpingtonok. — Kapható még 80 métermázsa igen szép burgonya. **Sármezey Antalné,** Mező-Kovácsháza.

Baromfi-hizlaló

ketrecek a poszonyi nagy a hizlaldából kaphatók, míg készlet tart. **Kokas István-nál, Csornán.** Tökéivel rendelkező gazdasszony is ke-restetik.

Baromfi-szállító

kosarak kaphatók: **Lampel Ödön** kosárfonónál, **Ujpest, Temető-utca 8.**

Csomag-jelzés: Hungarian Produce Import Comp. Chèqueszámla: A London City and Midland Banknál. Hungarian Produce. H. **J. Holló,** 55. 56. Chancery Lane W. C. London.

A magyar élelmiszer árak eladását közvetíti a londoni Central, Leadenhall és a Covent Garden piacokon. — Kiváló fajta, tiszta vértű tenyész-baromfiaknak bevásárlását elvállalja

Tejgazdasági Napló

kötve 3 korona 60 fillér

Tehenészeti Törzskönyv

kötve 3 korona 60 fillér.

Megrendelhető: **HREBLAY EMIL** állattenyésztési m. kir. felügyelőnél **Budapest,** Csömöri-ut 5., II. em. 8.

Olcso és tartós drótkerítések

baromfi-udvarok, tyukketrecek, kertek gazdasági telepek ménések, vadaskertek és erdők bekerítésére. **Továbbá acéltűskés kerítésodrony,** valamint csavart pánthuzal. — Kaphatók: —

Kollerich Pál és Fiai gyárosoknál
Budapest, IV., **Ferencz József-rakpart 21. sz.**
Árjegyzék és költségvetések ingyen.

Emdeni óriási

olasz gunarak, darabja 10 korona. **Mexikói pulyka-kakas,** darabja 11 korona, úgyszintén fenti fajok tojásaira megrendelést elfogad: **Veinrich Lajosné,** Battonya-

Fajbaromfi

és tenyésztojás kapható a „Délvidéki földművelők gazdasági Egyesületénél” **Temesvár.**

Hreblay Emil

munkái: **Tyúktenyésztés** 200 lapon 90 képpel II. kiadás, ára 3 kor. **Pulykatenyésztés,** 100 lapon 31 képpel, ára 2 kor. **Lud és kacsa-tenyésztés** 137 lapon 35 képpel ára 2 korona. **A baromfitermékek értékesítése,** 150 lapon 11 képpel, ára 2 korona. Egyszerre megrendelve a 4 munka csak 6 korona kapható **Budapest, VII., Csömöri-ut 5., II. em. 8.**

Foszforsavas mész

baromfiak helyes takarmányozásánál nélkülözhetetlen. Kapható:

a „Hungária”

műtrágya, kónsav és vegyi ipar r.-társaságnál **Budapest, Fürdő-u. 8.**

Plimut

jérezék és kakasok kaphatók 5—12 koronáig **Kovács Ödön**nél **Budapest,** Csömöri-ut 92. szám.

Arany éremmel

kitüntetett óriási **pekingi kacsáiból** kacsérja 7. tojója 5 koronáért eladó. Tojás 20 fillér darabja. **Dr. Magyar Károly,** Nagy-Beeskerek.

Kitűnő szép

emdeni ludak, **mexikói pulykák** mindkét nemből darabonként 10 koronáért kaphatók: **Hász Mariká-nál,** Magyar-Bánhegyes, Csanádmegye.

Egyiptomi Sirálygalamb

Poszonyi országos mezőgazdasági kiállításon ezüst éremmel kitüntetett **galambjaim** eladók, párja 5 kor., csomagolással együtt. Remek szép példányok. **Szurke** postagalamb párja 3 kor. **Madzinyi Gézáné,** Jankovác (Bácska.)

Kitűnő szer!

baromfi-ólak fertőztelenítésére és baromfi-ólak megszelésére a dr. **Aschenbrandt-féle bordói por.** A bordói por megrendelhető a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél **Budapest, V., Alkotmány-u. 31.** és vidéki megbízottaknál.

Fekete

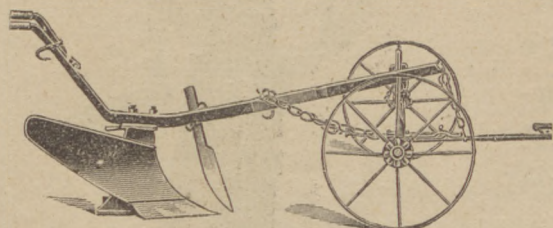
langszánok és ezek tenyésztojásai bármikor kaphatók: **Králik Lajosné-nél,** Temesváron.

Orpington-tojás!

Hófehér orpington-tojás darabja 50 fillér. **Sárga** orpington-tojás darabja 40 fillér. Magyar & orpington-tojás darabja 20 fill. Megrendelhető: **Maurer János-nál,** Kecskemét.

Egyvasu egytetemes ekék

Két és több barázdás ekék

minden részükben elsőrendű acélsanyagból, a leg-tökéletesebb szerkezettel

Tégelyacél-fejekkel, melyek eltörhetetlenségeért szavatosságot vállalok. Különösen tartósnak bizonyult, háromréteges (compound) páncél acélsanyagból készült, melyekre a legragadósabb föld sem tapad. Gondosan edzett, feltűnően hosszú ideig eltartó szántóvasakkal. — **Figyelemre méltó újdonság: Bächer „D”-jegyű javított szerkezetű eketaligája,** teljesen pormentesen csukott agyakkal önműködő kenőszelenczével; közönséges eketaligák ellenében ötszörös tartósságot biztosítanak. Különlegességek rétművelő-eszközökben. Boronák, kapáló- és töltőgépek, porhanyítók, rögtrökök. Árjegyzéket készséggel küldök.

BÄCHER RUDOLF kizárólagos ekegyára

Magyarországi vezérképviselő **Szücs Zsigmond** Budapest, VI., Nagymező-u. 68.

